

Nr 28

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagstiftning med anledning av förstatligandet och omorganisationen av polisväsendet m. m. dels o c k i ämnet väckta motioner.

Genom en den 3 april 1964 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 101, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om vad som avses med polismyndighet,
- 2) lag om ändrad lydelse av 68 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193),
- 3) lag om upphävande av 5 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321),
- 4) lag om polisnämnder,
- 5) lag om kommunal trafikövervakning,
- 6) lag med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m.,
- 7) lag om fullgörande av vad som åligger landsfogde m. fl.,
- 8) lag om ändrad lydelse av 3 kap. 4 § föräldrabalken,
- 9) lag om ändrad lydelse av 4 kap. 5 § ärvdabalken,
- 10) lag angående upphävande av lagen den 14 juni 1917 (nr 304) om överflyttande å landsfiskal av kronofogde åliggande bestyr,
- 11) lag angående ändrad lydelse av § 11 förordningen den 4 mars 1862 (nr 10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer,
- 12) lag om ändrad lydelse av 31 och 62 §§ lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m.,
- 13) lag om ändrad lydelse av 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom,
- 14) lag om ändring i rättegångsbalken,
- 15) lag om upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 174) om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän,
- 16) lag om behörighet att verkställa åtalsprövning i vissa fall,
- 17) lag angående ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 10 juli 1899 (nr 58 s. 1) om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänstemän med flera,
- 18) lag om åklagare tillkommande andel i böter m. m. samt

19) förordning om upphävande av exekutiv förrättningsmans rätt till andel i restavgifter.

I samband med propositionen har utskottet behandlat dels sex i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

de likalydande motionerna I: 784 av herrar *Hilding* och *Wallmark* samt II: 966 av herrar *Hedin* och *Ståhl*,

de likalydande motionerna I: 785 av fröken *Ljungberg m. fl.* samt II: 967 av fru *Kristensson* och fröken *Wetterström*, ävensom

de likalydande motionerna I: 786 av herr *Palm m. fl.* samt II: 968 av herr *Sköldin m. fl.*,

dels ock en i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100 angående organisationen av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet m. m. väckt motion, nämligen

motionen II: 955 av herrar *Svensson* i Vä och *Rask*, såvitt denna motion hänvisas till behandling av lagutskott (yrkandet b).

För innehållet i motionerna redogöres nedan.

De genom propositionen framlagda förslagen är av följande lydelse:

1) Lag

om vad som avses med polismyndighet

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med polismyndighet avses polischefen i orten, om ej annat följer av lag eller författning.

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger föreskriva, att uppgift som åligger polischef skall i polischefens ställe fullgöras av annan tjänsteman inom polisväsendet. Genom föreskrift, som nu sagts, må befogenhet att i polischefens ställe meddela beslut om frihetsberövande tilläggas endast högre polisbefäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965, då lagen den 15 juni 1944 (nr 415) om vad i allmänhet skall med polismyndighet avses skall upphöra att gälla.

2) Lag

om ändrad lydelse av 68 § utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)

Härigenom förordnas, att 68 § utlänningslagen den 30 april 1954 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

68 §.

Med polismyndighet avses i denna lag i stad, där kriminalpolisintendent finnes, denne samt i övriga städer och på landet polischefen i orten och landsfogden inom området för dennes polisverksamhet. Polismyndighet vare ock såväl i stad som på landet annan, vilken av länsstyrelsen särskilt förordnats att fullgöra vad enligt denna lag åligger polismyndighet, så ock den som av polismyndigheten förordnats att granska pass och mottaga anmälningar, den sistnämnde dock endast såvitt angår fullgörande av det lämnade uppdraget.

Med polismyndighet avses i denna lag jämväl länspolischefen. Vad i lagen sägs om polismyndighet gäller även den, som länsstyrelsen särskilt förordnat att fullgöra vad enligt lagen åligger polismyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

3) Lag

om upphävande av 5 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321)

Härigenom förordnas, att 5 § sinnessjuklagen den 19 september 1929¹ skall upphöra att gälla vid utgången av år 1964.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1937:58.

4) Lag om polisnämnder

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse

1 §.

I varje polisdistrikt skall finnas en polisenämnd för samråd med polischefen i frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende.

Polisenämnds uppgifter

2 §.

Polisenämnd skall för polischefen framlägga de förslag och eljest anföra de synpunkter nämnden finner påkallade för att inom polisdistriktet främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Polisenämnd skall avgiva av polischefen infordrade yttranden i frågor rörande distriktets polisväsende.

Polisenämnds sammansättning m. m.

3 §.

Polisenämnd skall bestå av nio ledamöter och lika antal suppleanter. Ledamöterna och suppleanterna väljas, om polisdistriktet utgöres av högst fem kommuner, av kommunernas fullmäktige och eljest av ombud för de i distriktet ingående kommunerna.

4 §.

Ombud och suppleanter för dem väljas av kommunens fullmäktige. Val av ombud förrättas sist den 15 november året näst efter det, då allmänna val av fullmäktige ägt rum. Vid valet skall bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

5 §.

Envar kommun utser ett ombud för varje påbörjat befolkningstal av 30 000 eller det lägre tal, som må erfordras för att antalet ombud för hela polisdistriktet skall uppgå till minst aderton. Kommun må dock ej

utse flera ombud än tio. I varje kommun utses suppleanter till lika antal som ombud.

Länsstyrelsen fastställer i god tid före valet antalet ombud för varje kommun.

6 §.

I avseende å valbarhet till ombud och suppleant för ombud, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i kommunallagen är stadgat om fullmäktig äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Ombud och suppleanter för dem väljas för fyra år, räknade från och med den 16 november det år valet skett. Avgår ombud före utgången av denna tid, inkallas den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda. Finnes ej suppleant, som kan inträda, sker nytt val av ombud och suppleant för återstående del av den avgångnes tjänstgöringstid.

Länsstyrelsen skall omedelbart underrättas om val av ombud och suppleanter för dem, med angivande av de valdas namn och postadress.

8 §.

Valbar till ledamot eller suppleant i polisenämnd är den, som är bosatt inom polisdistriktet och äger rösträtt vid kommunala fullmäktigval. I avseende å övriga valbarhetsvillkor samt verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i kommunallagen stadgas om fullmäktig äga motsvarande tillämpning.

9 §.

Ledamöter och suppleanter i polisenämnd väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet förrättas i december månad året näst efter det, då allmänna val av fullmäktige ägt rum.

Skola ledamöterna och suppleanterna i polisenämnd väljas av fullmäktige i flera kommuner, skall varje kommun utse en ledamot och en suppleant för varje påbörjat befolkningstal, som erfordras för att det i 3 § föreskrivna antalet ledamöter och suppleanter skall erhållas. Länsstyrelsen fastställer i god tid före valet det antal ledamöter och suppleanter som skall utses i varje kommun.

Polisenämnden bestämmer den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden och finnes ej suppleant, som kan inträda, sker nytt val av ledamot och suppleant för återstående del av den avgångnes tjänstgöringstid. I fall, som avses i andra stycket, förrättas valet av fullmäktige, som utsett den avgångne.

10 §.

När val av ledamöter och suppleanter i polisnämnd skall förrättas genom ombud, utsätter länsstyrelsen tid och plats för valet och kallar ombuden till valförrättningen. Länsstyrelsen utser bland ombuden en att leda förhandlingarna, till dess ordförande valts. Val må förrättas, om minst hälften av de för valet utsedda ombuden äro tillstädes.

Valförhandlingarna ledas av en ordförande, som väljes av ombuden.

11 §.

Beträffande ersättning till ombud och suppleant för ombud skall vad som är stadgat om ersättning till ledamöter i kommuns styrelse och nämnder äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Vid valet av ledamöter i polisnämnd skall en ledamot utses att vara sammankallande och att leda nämndens förhandlingar, till dess ordförande valts. Väljas ledamöterna av fullmäktige i flera kommuner, utses dock sammankallande ledamot av länsstyrelsen.

Polisnämnd utser inom sig ordförande, vice ordförande och sekreterare för den tid, för vilken de utsetts till ledamöter.

13 §.

Ändras polisdistrikts omfattning, äger länsstyrelsen förordna om nytt val av polisnämnd.

14 §.

Underrättelse om val av polisnämnd och sammankallande ledamot, om sådan utsetts vid valet, samt av ordförande, vice ordförande och sekreterare i nämnden skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för att intagas i länskungörelserna.

Polisnämnds sammanträden

15 §.

Beträffande polisnämnds sammanträden och verksamhet i övrigt skall, med de undantag som framgår av denna lag, vad som stadgas om kommunens styrelse och övriga nämnder i kommunallagen och, såvitt angår Stockholms polisdistrikt, kommunallagen för Stockholm äga motsvarande tillämpning.

Underrättelse om tid och plats för polisnämnds sammanträde skall lämnas polischefen.

16 §.

Vid polisnämnds sammanträden äga länspolischefen och polischefen närvara och delta i överläggningarna men ej i besluten.

På begäran av polisenämnd eller dess ordförande skall polischefen eller vid förhinder för honom det polisbefäl han utser inställa sig vid nämndens sammanträde för att lämna upplysningar.

17 §.

Ledamot av polisenämnd äger för tjänstgöring vid nämndens sammanträden av statsmedel åtnjuta dagarvode samt resekostnadsersättning och traktamente efter samma grunder, som äro stadgade beträffande nämndeman för tjänstgöring vid sammanträde med allmän underrätt. Ordföranden äger dessutom rätt till ersättning av statsmedel för nödiga omkostnader för polisenämnden.

Ersättning utbetalas av länsstyrelsen.

Besvär

18 §.

Besvär över polisenämnds beslut samt över val, som förrättats av ombud, föres hos länsstyrelsen. Beträffande besvären skall vad som är stadgat om besvär över beslut av kommuns styrelse eller annan kommunal nämnd äga motsvarande tillämpning.

Denna lag skall med nedan angivna undantag träda i kraft den 1 januari 1965.

Val av ombud och suppleanter för dem förrättas första gången år 1964 och avser tiden från och med den 16 november 1964 till och med den 15 november 1967.

Val av ledamöter och suppleanter i polisenämnd skall första gången äga rum 1964 samt avse tiden från och med den 1 januari 1965 till och med utgången av år 1967.

5) Lag

om kommunal trafikövervakning

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Uttager kommun avgift för begagnande av allmän parkeringsplats, må Konungen på framställning av länsstyrelsen förordna, att kommunen skall ombesörja övervakning av efterlevnaden av föreskrifter rörande parkering och annan uppställning samt stannande av fordon.

2 §.

Övervakning enligt 1 § skall fullgöras med personal, som erhållit härför lämpad utbildning. Närmare föreskrifter om sådan utbildning meddelas av rikspolisstyrelsen.

Förordnande för personalen att fullgöra trafikövervakning meddelas av polischefen. Personalen står i sin tjänstgöring under polischefens ledning.

Föreskrifter om tjänstedräkt eller annat kännetecken för personal, som avses i denna paragraf, meddelas av Konungen.

3 §.

Har förordnande meddelats enligt 1 §, skall länsstyrelsen bestämma det område, inom vilket kommunen skall ombesörja övervakningen, samt det minsta antal övervakare som erfordras därför.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Redan dessförinnan må dock beslut rörande skyldighet att ombesörja trafikövervakning samt förordnande för övervakningspersonal meddelas enligt lagen.

6) Lag

med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannas-
skapet för polisväsendet m. m.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse

1 §.

I anslutning till statens övertagande den 1 januari 1965 av ansvaret för polisverksamheten samt av vissa städers skyldighet att ombesörja åklagar- och exekutionsverksamhet och förvaring av häktade åligger det kommun att upplåta lokaler, överlåta inventarier m. m. och bidra till statsverkets kostnader enligt vad nedan sägs.

Upplåtelse av lokaler m. m.

2 §.

Lokaler i kommun tillhörig byggnad, vilka kommunen intill den 1 januari 1965 ställt till förfogande eller före sagda dag börjat iordningställa för att därefter användas för verksamhet, som sägs i 1 §, skola för sådant ändamål med nyttjanderätt upplåtas till kronan, därest kronan gör framställning därom sist den 30 september 1964.

3 §.

Beträffande villkoren för nyttjanderättsupplåtelse enligt 2 § skall, om ej annat avtalas, gälla följande.

1. Tiden för upplåtelsen skall utgöra fem år från och med den 1 januari 1965. Har kronan väckt fråga om förvärv av byggnad, i vilken lokalerna finnas, eller beslutat uppföra eller förvärva andra lokaler i stället för de upplåtna, skall upplåtelsen på kronans begäran bestå, till dess erforderliga lokaler stå till förfogande för det ändamål, för vilket upplåtelsen ägt rum. Begäran, som nu sagts, skall göras sist den 30 juni 1969.

2. Hyrans storlek bestämmes av en för hela riket gemensam nämnd, bestående av en opartisk ordförande samt två ledamöter. Ordföranden och

ledamöterna förordnas av Konungen, en av ledamöterna på gemensamt förslag av styrelserna för svenska stadsförbundet och svenska kommunförbundet. Beträffande omröstning i nämnden skola bestämmelserna i 16 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken äga motsvarande tillämpning. Mot nämndens beslut må talan ej föras.

3. I övrigt skola bestämmelserna om hyra i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom lända till efterrättelse i tillämpliga delar.

4 §.

Hyresrätt till lokaler, vilka kommun hyrt för verksamhet, som sägs i 1 §, skall överlåtas till kronan, om kronan begär det samt hyresvärden samtycker till överlåtelsen.

Överlåtelse av inventarier m. m.

5 §.

Inventarier och övrig utrustning samt annan lös egendom, som kommun anskaffat uteslutande för polis-, åklagar- och exekutionsverksamhet eller för förvaring av häktade, skola utan vederlag överlämnas till kronan.

Abonnemang å telefonanläggning, som kommun ställt till förfogande endast för nyss angiven verksamhet, skall utan vederlag överlåtas till kronan.

6 §.

Har egendom, som sägs i 5 §, anskaffats för att användas även för annan än i 1 § angiven verksamhet, äger kronan för sistnämnda ändamål nyttja egendomen i den omfattning, i vilken egendomen av kommunen använts för sådant ändamål. Av nyttjandet föranledda kostnader för drift och underhåll av egendomen gottgöras kommunen av statsmedel. Ersättningen utbetalas av länsstyrelsen efter utgången av varje kalenderår.

Bidragsskyldighet

7 §.

Kommun skall under fem år från den 1 januari 1965 till statsverket utgiva årliga bidrag till statsverkets kostnader för polis-, åklagar- och exekutionsverksamheten samt för förvaringen av häktade. Bidragen fastställas av myndighet, som Konungen bestämmer, i enlighet med föreskrifterna i 8 och 9 §§.

8 §.

För varje kommun utom Bodens stad bestämmes ett grundbelopp, motsvarande hälften av kommunens sammanlagda kostnader åren 1961 och

1962 för polis-, åklagar- och exekutionsverksamhet samt förvaring av häktade. Vid beräkningen av grundbeloppet iakttages följande.

1. Kostnader för anskaffning och underhåll av egendom, som anges i 5 och 6 §§, skola icke ingå i grundbeloppet.

2. I stället för verkliga omkostnader för kommun tillhörig fastighet, såsom för värdeminskning, ränta å kapital som nedlagts i fastigheten, reparation och underhåll samt andra driftkostnader, skall såsom omkostnad upptagas beräknad hyra för de lokaler i fastigheten, vilka använts för verksamheten.

3. Kostnaderna för löner samt för vikariats-, övertids- och beredskapsersättningar, tjänstgörings-, obekvämhets- och kallortstillägg, kallortstraktamenten, ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag samt andra dylika löneförmåner skola beräknas med hänsyn till löneläget vid 1964 års utgång. Grunder för beräkningen fastställas av Konungen.

4. Pensionskostnaderna skola anses utgöra, för personal som kunnat försäkras i statens personalpensionsverk, fjorton procent och för annan personal tjugoåtta procent av kostnaderna för löner.

5. Avdrag skall göras för statsbidrag till polisväsendet, vilka avse de angivna åren, samt för andra till samma år hänförliga inkomster, vilka äga omedelbart samband med den av staten övertagna verksamheten.

För Bodens stad skall grundbeloppet motsvara vad som under budgetåret den 1 juli 1963—den 30 juni 1964 enligt gällande avtal mellan kronan och staden utgjort stadens kostnad för ett efter stadens storlek avpassat polis- och exekutionsväsende.

9 §.

Första årets bidrag skall motsvara grundbeloppet. För ettvarvt av de följande åren skall bidraget utgöra närmast föregående års bidrag minskat med en femtedel av grundbeloppet, dock med minst tiotusen kronor.

Skall kommun under år 1965 utbetala pension till personal på grund av att personalen varit anställd inom polis-, åklagar- eller exekutionsväsendet eller vid stadshäkte och beräknas denna kostnad jämte det för kommunen fastställda grundbeloppet överstiga kommunens kostnader år 1964 för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet samt för förvaring av häktade, må myndighet, som fastställer bidragen, medgiva att första årets bidrag nedsättes med sålunda överskjutande belopp, vilket i stället med lika fördelning skall läggas till andra och tredje årens bidrag.

10 §.

Uppbörd av bidragen ombesörjes av länsstyrelsen.

Bidrag skall erläggas sålunda, att en sjättedel av bidraget för varje år avräknas å ettvarvt förskott å kommunalskatt, vilket kommunen samma år äger uppbära jämlikt 72 § kommunallagen den 18 december 1953 eller,

vad avser Stockholms stad, jämlikt 76 § kommunallagen för Stockholm den 1 mars 1957. Är kommunens bidrag icke fastställt vid uppbördstillfället, skall bidraget avräknas vid de uppbördstillfällena under året, vilka återstå efter fastställandet.

Nedsättes första årets bidrag enligt 9 § andra stycket sedan uppbörd ägt rum, skall vad som erlagts för mycket tillgodoföras kommunen vid närmast följande uppbördstillfälle under året. Ränta skall icke utgå å sålunda tillgodofört belopp.

Tillsyn å skyldigheternas fullgörande

11 §.

Äsidosätter kommun sina skyldigheter enligt 2, 4, 5 eller 6 §, skall länsstyrelsen förordna om rättelse.

Vidtages ej i anledning av länsstyrelsens förordnande erforderlig åtgärd, äger länsstyrelsen förelägga lämpligt vite och utdöma sådant vite.

Besvär

12 §.

Över beslut, som länsstyrelse eller myndighet, som avses i 7 §, meddelat enligt denna lag, må kommunen anföra besvär hos Konungen.

Beslut, som sägs i första stycket och som ej avser utdömande av vite, länder till efterrättelse utan hinder av förd klagan, om ej annat förordnas.

Tillämpningsföreskrifter

13 §.

De närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna lag utfärdas av Konungen.

Lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket och lagen den 29 juni 1946 (nr 408) om användande av statspolispersonal för vissa särskilda uppgifter skola upphöra att gälla vid utgången av år 1964. Bestämmelserna om kommunalförbund i lagen om polisväsendet i riket skola dock även därefter äga tillämpning beträffande dylikt med stöd av 16 § andra stycket samma lag bildat förbund för polisverksamhetens upprätthållande, till dess förbundet blivit upplöst.

Tjänstgöringstiden för ledamöter och suppleanter i polisenämnd, som tillsatts med stöd av 13 § lagen om polisväsendet i riket, skall upphöra vid utgången av år 1964.

7) Lag

om fullgörande av vad som åligger landsfogde m. fl.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Från och med den 1 januari 1965 skall vad som finnes stadgat om *landsfogde* gälla länspolischef eller länsåklagare, om *poliskammare i stad* gälla polismyndigheten i stad, i vilken poliskammare fanns före den 1 januari 1965, om *stadsfiskal* gälla polismyndighet eller distriktsåklagare, om *landsfiskal* gälla polismyndighet, distriktsåklagare eller utmätningsman samt om *stadsfogde* gälla utmätningsman.

2 §.

Vid tillämpningen av 1 § iakttages, att åklagare ombesörjer angelägenhet, som äger samband med åklagarverksamhet, och utmätningsman angelägenhet, som äger samband med exekutionsverksamhet, samt att övriga angelägenheter ombesörjas av polismyndighet.

Beträffande angelägenheter, som äga samband med mer än en verksamhetsgren, må Konungen förordna, hur de skola handläggas.

8) L a g

om ändrad lydelse av 3 kap. 4 § föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 3 kap. 4 § föräldrabalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 kap.

4 §.

Har mannen inför präst som för kyrkoböckerna i den församling, där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför *landsfiskal* eller notarius publicus, eller i handling, som bevittnats av två personer och godkänts av barnavårdsmannen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden, erkänt sig vara fader till barnet, och har erkännandet på enahanda sätt vitsordats av modern, vare det gällande, där ej visas att han ej är barnets fader. Är modern död, eller är hon sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, skall erkännandet för att bliva gällande i nu stadgad ordning godkännas av barnets förmyndare eller av barnet själv, om det är myndigt.

Har mannen inför präst som för kyrkoböckerna i den församling, där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför notarius publicus eller i handling, som bevittnats av två personer och godkänts av barnavårdsmannen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden, erkänt sig vara fader till barnet, och har erkännandet på enahanda sätt vitsordats av modern, vare det gällande, där ej visas att han ej är barnets fader. Är modern död, eller är hon sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, skall erkännandet för att bliva gällande i nu stadgad ordning godkännas av barnets förmyndare eller av barnet själv, om det är myndigt.

Erkännes på — — — — — vara oriktigt.

Erkännande må — — — — — barnets födelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

9) Lag

om ändrad lydelse av 4 kap. 5 § ärvdabalken

Härigenom förordnas, att 4 kap. 5 § ärvdabalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 kap.

5 §.

Förklaring varom i 4 § sägs skall avgivas inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför *landsfiskal eller notarius publicus* eller ock i skriftlig, av två personer bevittnad handling, som företetts inför barnavårdsmannen eller barnavårdsnämnden. Förklaringen må givas jämväl före barnets födelse. Har barnet fyllt aderton år, är förklaringen ej gällande, med mindre den godkänts av barnet i den ordning varom nyss är sagt.

Förklaring varom i 4 § sägs skall avgivas inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför *notarius publicus* eller ock i skriftlig, av två personer bevittnad handling, som företetts inför barnavårdsmannen eller barnavårdsnämnden. Förklaringen må givas jämväl före barnets födelse. Har barnet fyllt aderton år, är förklaringen ej gällande, med mindre den godkänts av barnet i den ordning varom nyss är sagt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

10) Lag

angående upphävande av lagen den 14 juni 1917 (nr 304) om överflyttande å landsfiskal av kronofogde åliggande bestyr

Härigenom förordnas, att lagen den 14 juni 1917 om överflyttande å landsfiskal av kronofogde åliggande bestyr skall upphöra att gälla vid utgången av år 1964.

11) Lag

angående ändrad lydelse av § 11 förordningen den 4 mars 1862 (nr 10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer

Härigenom förordnas, att § 11 förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 11.

Då kallelse är så sökt, som i 9 § sägs; utfärde rätten offentlig stämning å okända borgenärer att sist å viss dag, sedan sex månader förflutit, giva sina fordringar skriftligen eller muntligen an. Stämningen varde i rättens kansli anslagen sex månader före inställelsedagen och i allmänna tidningarna kungjord tre gånger, första gången fem och tredje gången sist två månader innan den dag inträffar. *Kronans ombudsman* i orten och alla inländska borgenärer, som å den i 9 § omförmälda förteckning upptagna äro, skola om stämningen särskilt underrättas; och foge rätten anstalt, att sådan under rättelse varder, minst en månad före inställelsedagen, dem meddelad.

Då kallelse är så sökt, som i 9 § sägs; utfärde rätten offentlig stämning å okända borgenärer att sist å viss dag, sedan sex månader förflutit, giva sina fordringar skriftligen eller muntligen an. Stämningen varde i rättens kansli anslagen sex månader före inställelsedagen och i allmänna tidningarna kungjord tre gånger, första gången fem och tredje gången sist två månader innan den dag inträffar. *Utmätningssmannen* i orten och alla inländska borgenärer, som å den i 9 § omförmälda förteckning upptagna äro, skola om stämningen särskilt underrättas; och foge rätten anstalt, att sådan under rättelse varder, minst en månad före inställelsedagen, dem meddelad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1946:842.

12) Lag

om ändrad lydelse av 31 och 62 §§ lagen den 28 maj 1886 (nr 46)
angående stenkolsfyndigheter m. m.

Härigenom förordnas, att 31 och 62 §§ lagen den 28 maj 1886 angående stenkolsfyndigheter m. m.¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

31 §.

Försummas utan — — — — — ägt rum.

Utom den, vars enskilda rätt är i fråga, må även *kronans ombudsman* tala å försummelse, varom i denna paragraf sägs.

Utom den, vars enskilda rätt är i fråga, må även *allmän åklagare* tala å försummelse, varom i denna paragraf sägs.

62 §.

Den som — — — — — 44 § stadgas.

Åsidosätter någon — — — är avsevärd.

Utom den, vars enskilda rätt är i fråga, må *kronans ombudsman* föra talan om koncessionens förverkande.

Utom den, vars enskilda rätt är i fråga, må *allmän åklagare* föra talan om koncessionens förverkande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

¹ Angående lydelsen av 62 §, se SFS 1942:511.

13) Lag

**om ändrad lydelse av 10 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42)
angående lagfart å fång till fast egendom**

Härigenom förordnas, att 10 § förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Kan till ————— laga ordning.

Är lagfartsansökning förklarad vilande till följd av hinder, varom i 7 § förmåles, skall kungörelse därom av rätten utfärdas, om sökanden det äskar. Varder ej, efter det genom sökandens försorg nämnda kungörelse blivit såväl en gång införd i allmänna tidningarna samt tidning inom orten, som av rätten bestämts, som ock, när fråga är om egendom å landet, tre gånger, minst en månad mellan varje gång, uppläst i kyrkan för den församling, där egendomen är belägen, klander å fånget instämt samt i rättens lagfartsprotokoll antecknat inom tre år efter sista kungörandet; och förekommer ej heller eljest anledning att annan äger bättre rätt till egendomen; då må den omständighet att förre ägarens åtkomst ej styrkes icke vidare utgöra hinder för lagfartens beviljande, där det visas, att sökanden eller han och hans

Är lagfartsansökning förklarad vilande till följd av hinder, varom i 7 § förmåles, skall kungörelse därom av rätten utfärdas, om sökanden det äskar. Varder ej, efter det genom sökandens försorg nämnda kungörelse blivit såväl en gång införd i allmänna tidningarna samt tidning inom orten, som av rätten bestämts, som ock, när fråga är om egendom å landet, tre gånger, minst en månad mellan varje gång, uppläst i kyrkan för den församling, där egendomen är belägen, klander å fånget instämt samt i rättens lagfartsprotokoll antecknat inom tre år efter sista kungörandet; och förekommer ej heller eljest anledning att annan äger bättre rätt till egendomen; då må den omständighet att förre ägarens åtkomst ej styrkes icke vidare utgöra hinder för lagfartens beviljande, där det visas, att sökanden eller han och hans

¹ Senaste lydelse, se SFS 1925:97.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rättsinnehavare oavbrutet under nämnda tre år varit i mantalslängd upptagna såsom ägare till fastigheten. Innan i ty fall ansökningen bifallas må, skall *kronans ombudsman* däröver höras.

rättsinnehavare oavbrutet under nämnda tre år varit i mantalslängd upptagna såsom ägare till fastigheten. Innan i ty fall ansökningen bifallas må, skall *advokatfiskalen i kammarkollegiet* däröver höras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

14) Lag

om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 7 kap. 7 och 9 §§ samt 33 kap. 24 och 25 §§ rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 k a p.

7 §.

Statsåklagare äro *landsfogdarna och förste stadsfiskalerna.*

Statsåklagare äro *länsåklagarna och överåklagarna.*

9 §.

Med polismyndighet avses i denna balk, *förutom åklagare, som har befattning med polisväsendet, i stad, där polismästare finnes, polismästaren och befattningshavare i befälsställning vid polisväsendet, vilken enligt den för honom gällande instruktionen äger handla i polismästarens ställe, samt i annan stad, där åklagaren icke har befattning med polisväsendet, den som närmast under polischefen har inseende över polisväsendet.*

Med polismyndighet avses i denna balk *jämväl länspolischefen.*

Vad i — — — — — beträffande polismyndighet.

33 k a p.

24 §.

Underrätt förordne erforderligt antal stämmingsmän att, då de därför anlitas, verkställa delgivning. För-

Underrätt förordne erforderligt antal stämmingsmän att, då de därför anlitas, verkställa delgivning. För-

¹ Senaste lydelse av 7 kap. 7 §, se SFS 1948:401, samt av 33 kap. 24 §, se SFS 1963:149.

(Nuvarande lydelse)

ordnande meddelas för viss tid eller tills vidare och må, om skäl äro därtill, av rätten återkallas. Rätten skall årligen pröva förordnandets bestånd. Stämningsman skall, då han första gången förordnas, inför rätten avlägga ed, att han redligt och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden, som anförtros honom. *Fjärdingsman vare utan särskilt förordnande stämningsman.*

Förteckning å — — — — — rättens kansli.

(Föreslagen lydelse)

ordnande meddelas för viss tid eller tills vidare och må, om skäl äro därtill, av rätten återkallas. Rätten skall årligen pröva förordnandets bestånd. Stämningsman skall, då han första gången förordnas, inför rätten avlägga ed, att han redligt och utan försumlighet skall uträtta de delgivningsärenden, som anförtros honom.

25 §.

Intyg av stämningsman gälle som fullt bevis, att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Samma vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman *eller av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal* eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman eller *av polisman i stad, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag*, så ock intyg, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser utfärdats av tjänsteman vid postverket. Advokats skriftliga erkännande av delgivning med honom gälle ock som fullt bevis om delgivningen.

Intyg, att — — — — — intyget innehåller.

Intyg av stämningsman gälle som fullt bevis, att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Samma vitsord tillkomme intyg, som meddelats av nämndeman eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman eller *av åklagare eller polisman eller av utmätningsman eller honom underställd exekutiv tjänsteman*, så ock intyg, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser utfärdats av tjänsteman vid postverket. Advokats skriftliga erkännande av delgivning med honom gälle ock som fullt bevis om delgivningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

15) Lag**om upphävande av lagen den 6 juni 1925 (nr 174) om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän**

Härigenom förordnas, att lagen den 6 juni 1925 om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän¹ skall upphöra att gälla vid utgången av år 1964.

16) Lag**om behörighet att verkställa åtalsprövning i vissa fall**

Härigenom förordnas som följer.

Utan hinder av vad för vissa fall är i lag föreskrivet därom, att statsåklagare skall pröva huruvida allmänt åtal bör ske, må Konungen eller, efter Konungens bestämmande, riksåklagaren förordna, att prövningen i stället skall ankomma på distriktsåklagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965, då lagen den 30 juni 1948 (nr 403) om behörighet i vissa fall för distriktsåklagare att verkställa åtalsprövning som eljest ankommer på statsåklagare skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1954: 173.

17) Lag

**angående ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 10 juli 1899 (nr 58 s. 1)
om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats
av ämbets- eller tjänstemän med flera**

Härigenom förordnas, att 5 och 6 §§ lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänstemän med flera¹, skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper och förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera,

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan, *eller*

vad för fullföljd av talan blivit nedsatt och å tjänstens vägnar av honom tagits om händer;

så ock där *landsfiskal* tillgriper och förskingrar andra medel, som av honom å tjänstens vägnar till redovisning emottagits.

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper och förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera *eller*

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan;

så ock där *utmättningsman* eller *honom underställd exekutiv tjänsteman* tillgriper och förskingrar andra medel, som av honom å tjänstens vägnar till redovisning emottagits.

¹ Senaste lydelse av 5 och 6 §§, se SFS 1925:178.

(Nuvarande lydelse)

I fall, som i denna paragraf sagda äro, skall dock ersättning av allmänna medel ej utgå för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Vad ovan finnes stadgat om ämbets- eller tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å en var annan, som enligt 1 kap. utsökningslagen eller 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande med mera äger att med utsökningsmål taga befattning, så ock å den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera eller om indrivning och redovisning av böter av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning; dock skall ersättning av allmänna medel ej utgå för vad exekutionsbetjänt i stad, som icke lyder under landsrätt, tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Vad ovan finnes stadgat om ämbets- eller tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å en var annan, som enligt 1 kap. utsökningslagen äger att med utsökningsmål taga befattning, så ock å den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera eller om indrivning och redovisning av böter av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Dessförinnan gällande bestämmelser skola dock alltjämt äga tillämpning beträffande ersättning av allmänna medel för tillgrepp och förskingring, som ägt rum före den nya lagens ikraftträdande.

18) Lag

om åklagare tillkommande andel i böter m. m.

Härigenom förordnas, att andel i böter eller vite eller i förbruten egendom, dess värde eller dylikt, som enligt lag eller författning tillkommer åklagare, i stället skall tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965, då lagen den 24 april 1936 (nr 164) om upphörande av landsfogdes rätt till andel i böter m. m., lagen den 19 juli 1941 (nr 660) om upphörande av landsfiskals rätt till andel i böter m. m. samt lagen den 19 mars 1937 (nr 80) om upphävande av vissa åklagares rätt till andel i böter m. m. skola upphöra att gälla.

19) Förordning

om upphävande av exekutiv förrättningsmans rätt till andel i restavgifter

Härigenom förordnas, att andel i restavgifter, som enligt lag eller författning tillkommer exekutiv förrättningsman, från och med den 1 januari 1965 i stället skall tillfalla statsverket, om ej Konungen föreskriver annat.

Inledning

Ansvar för polisverksamheten åvilar principiellt kommunerna. Polisorganisationen är uppbyggd på en särskild kommunal enhet, polisdistriktet, till vilket knyts kommunernas skyldigheter och rättigheter på detta område jämlikt stadgandena i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket.

Städerna har av ålder helt svarat för åklagar- och exekutionsverksamheten inom sina gränser. Numera kvarstår städernas ansvar för dessa verksamhetsgrenar i regel i magistratsstäderna samt i ett begränsat antal städer utan magistrat. På landet ombesörjs exekutionsbiträdesverksamheten av kommunerna.

Genom riksdagens bifall till prop. 1962: 148 (SU 183, rskr 387) angående huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. har beslutats att staten från och med den 1 januari 1965 övertar huvudmannaskapet för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet i den mån huvudmannaskapet för dessa verksamhetsgrenar alltjämt är kommunalt. Det skall emellertid åligga kommunerna att i vissa hänseenden medverka vid genomförandet av huvudmannaskapsreformen. I samband med reformen skall enligt beslutet en genomgripande omorganisation ske av de tre verksamhetsgrenarna.

Statsmakternas nu nämnda beslut innefattar endast principiella ställningstaganden i fråga om förstatligandet och omorganisationen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1962 har därför den 20 juni samma år tillkallats särskilda sakkunniga — polisberedningen — jämte en rådgivande nämnd¹ för att biträda med det ytterligare utrednings-, planläggnings- och författningsarbete som erfordras för reformerna. Beredningen, som vid sin sida haft ett antal experter, har under 1963 och början av 1964 i 20 betänkanden (stencilerade) lagt fram detaljerade förslag till nya polis-, åklagar- och exekutionsorganisationer samt beträffande övriga frågor som hänger samman med reformernas genomförande och verksamheten därefter.

Av beredningens betänkanden avser sex (nr 1—4, 12 och 14) polisorganisationen, fem (nr 8, 13, 15 delvis, 16 och 20) åklagarorganisationen och fyra (nr 9, 15 delvis, 18 och 19) exekutionsorganisationen. Ett betänkande (nr 11) rör ansvaret för förvaring av häktade. I detta hänseende föreslår beredningen

¹ De sakkunniga har utgjorts av statssekreteraren Carl G. Persson, ordförande, landsfogden H. A. Enhörning, stadsfogden N. O. Frykholm, generaldirektören K. J. Lindell (t. o. m. den 31 maj 1963), polismästaren K. V. B. Finnberg (fr. o. m. den 1 juni 1963), byråchefen K. J. H. Lindroth, förbundsordföranden J. Rundberg, statspolisintendenten, numera underståthållaren G. Å. L. Thulin samt landsfiskalen L. B. Waesterberg. I den rådgivande nämnden har ingått ledamoten av riksdagens första kammare, rektorn B. F. Elmgren samt ledamöterna av riksdagens andra kammare, metallarbetaren H. L. Gustafsson, lantbrukaren C. E. Hedin, lantbrukaren G. K. V. Larsson och redaktören M. D. E. Ståhl.

att staten den 1 januari 1965 skall överta även den vissa städer av ålder åvilande skyldigheten att svara för förvaring av häktade och att för övertagandet skall gälla samma principer som statsmakterna godtagit i fråga om förstatligandet av polisväsendet m. m.

På grundval av beredningens nu angivna betänkanden har beslutats proposition till riksdagen (1964: 100) med förslag till organisationen av polisväsendet m. m. Förslaget innebär bl. a. att staten övertar ansvaret för förvaring av häktade i enlighet med vad beredningen förordat.

I polisberedningens övriga betänkanden behandlas frågor angående kommunernas medverkan i polis-, åklagar- och exekutionsverksamheten efter förstatligandet samt den författningsreglering som krävs med anledning av förstatligandet och omorganisationen. Sålunda lägger beredningen i *betänkande nr 6* fram förslag till ny lagstiftning om polismyndighet. Bl. a. skall enligt förslaget handläggning av uppgifter, som ankommer på polischef i egenskap av polismyndighet, kunna decentraliseras inom de nya stora polisdistrikten. I samma betänkande föreslås också vissa bestämmelser i anslutning till upplösningen av det personalorganisatoriska sambandet mellan polis-, åklagar- och exekutionsorganisationerna. Kontaktverksamheten mellan kommunerna och polisen tas upp i *betänkande nr 5*, där förslag läggs fram till lag om polisenämnder, vilka skall utgöra organ för samråd mellan polisen och de kommunala myndigheterna. I *betänkande nr 7* föreslås att kommun även efter förstatligandet skall under vissa förutsättningar kunna åläggas att ombesörja enklare trafikövervakning, främst parkeringsövervakningen. Beredningen lägger vidare i *betänkande nr 10* fram förslag till lag med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. Lagförslaget innefattar reglering av kommunernas skyldighet att i olika hänseenden medverka vid huvudmannaskapsreformens genomförande. Slutligen innehåller *betänkande nr 17* förslag till författningsändringar med anledning av föreslagna organisationsförändringar m. m.

Utlåtanden över betänkande nr 6 har efter remiss avgivits av justiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, statskontoret, socialstyrelsen, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Övre Norrland, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Jämtlands och Västerbottens län, lagberedningen, domstolskommittén, svenska stadsförbundet, svenska kommunförbundet, föreningarna Sveriges polismästare, Sveriges landsfogdar, Sveriges stadsfiskaler, Sveriges stadsfogdar och Sveriges landsfiskaler, Sveriges juristförbund samt svenska polisförbundet. Vid utlåtandena har fogats av riksåklagarämbetet yttranden från förste stadsfiskalerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, av överståthållarämbetet yttrande från polismästaren i Stockholm samt av länsstyrelserna yttranden från landsfogdarna i Göteborgs och Bohus län samt Västerbottens län, polismästarna i Linköping,

Norrköping och Göteborg, Östergötlands och Västmanlands länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler samt svenska polisförbundets länskommitté i Östergötlands län. Landsfogdarna i Östergötlands, Malmöhus, Västmanlands och Jämtlands län har deltagit vid utformningen av vederbörande länsstyrelses utlåtande.

Efter remiss har utlåtanden över betänkande nr 5 avgivits av statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Jämtlands och Västerbottens län, kommunalrättskommittén, svenska stadsförbundet, svenska kommunförbundet samt föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges polismästare, Sveriges stadsfiskaler och Sveriges landsfiskaler. Yttrande har dessutom inkommit från Sveriges juristförbund. Vid utlåtandena har fogats av överståthållarämbetet yttranden från polismästaren i Stockholm och Stockholms stad samt av länsstyrelserna yttranden från två landsfogdar, tre polismästare, en poliskammare, tio kommuner, två polisförbund, en länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler och svenska polisförbundets länskommitté i ett län.

Över betänkande nr 7 har utlåtanden avgivits av justitiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västmanlands och Jämtlands län, svenska stadsförbundet, föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges polismästare samt svenska polisförbundet. Vid utlåtandena har fogats av riksåklagarämbetet yttranden från förste stadsfiskalerna i Stockholm, Göteborg och Malmö och bötesbyrån vid åklagarmyndigheten i Stockholm samt av överståthållarämbetet yttranden från polismästaren i Stockholm och Stockholms stad. Vid länsstyrelsernas remissvar har fogats yttranden från landsfogden i Stockholms län, poliskamrarna i Malmö, Hälsingborg och Västerås, åtta kommuner, vägförvaltningen i Stockholms län samt Stockholms och Västmanlands länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler.

Remissutlåtanden över betänkande nr 10 har avgivits av statskontoret, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, statens hyresråd, fångvårdsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus och Västernorrlands län, domstolskommittén, svenska stadsförbundet samt svenska kommunförbundet. Vid utlåtandena har fogats av överståthållarämbetet yttranden från polismästaren i Stockholm och Stockholms stad samt av länsstyrelserna yttranden från landsfogdarna i länen, sex kommuner och två polisförbund.

Över betänkande nr 17 har efter remiss utlåtanden inkommit från justitiekanslersämbetet, hovrätten för Övre Norrland, riksåklagarämbetet, statskontoret, riksrevisionsverket, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Jämtlands och Västerbottens län, lagberedningen, domstolskommittén, svenska stadsförbundet,

svenska kommunförbundet, föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges stadsfiskaler, Sveriges stadsfogdar och Sveriges landsfiskaler samt svenska polisförbundet. Vid utlåtandena har fogats av riksåklagarämbetet yttranden från förste stadsfiskalerna i Stockholm och Göteborg, av överståthållarämbetet yttranden från polismästaren i Stockholm, stadens rätts- och polisdirektion och föreståndaren för stadens delgivningscentral samt av länsstyrelserna yttranden från två landsfogdar, en åklagarmyndighet och tre länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler.

Sedan de lagstiftningsfrågor som aktualiserats av reformerna inom polisväsendet m. m. varit föremål för ytterligare beredning och erforderliga författningsförslag utarbetats inom inrikesdepartementet, har Kungl. Maj:t inhämtat lagrådets yttrande över de ovan under 1—3 samt 7—18 upptagna förslagen. De ändringar i förslagen, som förordats av lagrådet, har vidtagits vid propositionens avlåtande till riksdagen.

I den följande framställningen lämnas först en översikt över det organisationsförslag som framlagts genom propositionen nr 100, vilken behandlats av statsutskottet. Därefter lämnas under särskilda rubriker redogörelse för förevarande proposition, nr 101, i de delar, som beröres av de i ämnet väckta motionerna, samt för motionerna. Ur propositionen återgives härvid i första hand uttalanden av föredragande departementschefen, statsrådet Johansson, i den allmänna motiveringen. Framställningen kompletteras emellertid på vissa punkter av redogörelse för polisberedningens förslag och remissyttrandet däröver samt av departementschefsuttalanden ur specialmotiveringen. Beträffande propositionens innehåll torde i övrigt få hänvisas till denna. I fråga om motionernas innehåll är den lämnade redogörelsen fullständig.

De nya polis-, åklagar- och exekutionsorganisationerna

Det i prop. 1964: 100 framlagda förslaget till organisationen av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet förutsätter att det nuvarande organisatoriska sambandet mellan dessa verksamhetsgrenar helt upplöses. I övrigt innebär förslaget i stora drag följande.

Polisväsendet

För polisverksamheten skall riket liksom nu vara indelat i polisdistrikt. Indelningen fastställs av Kungl. Maj:t. I princip skall varje distrikt byggas upp kring en välbelägen större huvudort och omfatta det område som allmänt graviterar mot huvudorten. Som grund för indelningen skall läggas den indelning av länen i kommunblock vilken Kungl. Maj:t fastställer. Distrikten skall i regel göras så stora att polisarbetet inom varje distrikt

bereder sysselsättning för en poliskår om minst 20 och helst upp emot 50 man. I enlighet med dessa principer förutsätts att antalet polisdistrikt reduceras från f. n. omkring 560 till 119. Polisdistriktet skall utgöra polischefens verksamhetsområde. Antalet polischefsdistrikt, som i dag utgör omkring 380, kommer alltså att motsvara antalet polisdistrikt.

Den förutsatta indelningen i polisdistrikt leder till att omkring 25 distrikt kommer att bestå av högst fem kommuner och de övriga av mer än fem kommuner. Ett 45-tal distrikt kommer att omfatta 10—20 kommuner och fem mer än 20 kommuner.

Från arbetsorganisatorisk synpunkt skall polisdistriktet utgöra en enhet under polischefens ledning. Personalen inom distriktet disponeras sålunda, att en huvudstyrka förläggs till distriktets centralort och övrig personal uppdelas i arbetsgrupper, som stationeras i andra större tätorter i distriktet, i första hand i huvudort inom ett eller flera kommunblock. I anslutning till dessa stationeringar indelas polisdistriktet i vaktområden, av vilka ett — centralvaktområdet — innefattar centralorten och de övriga — lokalvaktområdena — en eller flera stationeringsorter för arbetsgrupper. En arbetsgrupp inom lokalvaktområde skall stå under ledning av kvalificerat befäl. Vaktområdet utgör primärt ansvarsområde för de inom området stationerade arbetsgrupperna. Endast i ett avseende skall vaktområdet vara exklusivt verksamhetsområde, nämligen för decentraliserad handläggning inom polisdistriktet av ärenden, som enligt särskilda stadganden ankommer på polismyndighet. Sådan handläggning skall äga rum, förutom vid huvudstyrkan i centralvaktområdet, vid endast en arbetsgrupp i varje lokalvaktområde. Antalet vaktområden i varje distrikt skall i regel vara tre—fyra. I undantagsfall godtas en uppdelning i upp till sju vaktområden. Totalt för hela landet förutsätts antalet lokalvaktområden komma att uppgå till i runt tal 220.

Högsta polismyndighet inom länet blir även framdeles länsstyrelsen. Ledningen av polisverksamheten i länet utövas av länspolischefen, som får ställning som landshövdingen direkt underställd tjänsteman inom länsstyrelsen. Såvitt gäller den operativa ledningen av polisverksamheten skall länspolischefen ha befogenhet att ensam fatta beslut. Endast i undantagsfall skall han vara skyldig att hänskjuta ärenden av denna art till landshövdingens avgörande. Till sitt förfogande främst för trafikövervakningsuppgifter får länspolischefen en polisstyrka — länstrafikgrupp — som administrativt ansluts till poliskåren i residensstaden och i en del fall även till annan större poliskår i länet. Förutom att handha polisledningsuppgifter skall länspolischefen som föredragande inom länsstyrelsen handlägga vissa ärenden av polisiär natur. Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt skall undantas från länspolischefens verksamhetsområde vad gäller operativa ledningsuppgifter.

Som centralt organ för polisväsendet inrättas den 1 juli 1964 en riks-

polisstyrelse, som huvudsakligen skall ha uppgifter av rådgivande och samordnande karaktär samt ombesörja omfattande administrativa göromål. I begränsad utsträckning skall styrelsen kunna ge direktiv för polisverksamhetens bedrivande samt utöva viss ledning av polisarbetet, väsentligen vad angår trafikövervakning och trafiksäkerhet. Styrelsen får vidare viktiga informativa uppgifter. Utbildningsfrågorna skall handläggas inom styrelsen, i vilken statens polisskola inlemmas.

Åklagarväsendet

Indelningen av riket i åklagardistrikt, som fastställs av Kungl. Maj:t, skall ske på grundval av polisdistriktsindelningen. Varje åklagardistrikt skall omfatta ett eller flera polisdistrikt. Antalet åklagardistrikt förutsätts bli omkring 90.

Inom ett åklagardistrikt skall åklagarverksamheten ombesörjas av två eller flera distriktsåklagare, av vilka en skall vara chefsåklagare och i denna egenskap företräda distriktets åklagarmyndighet samt ansvara för myndighetens administrativa och kamerala uppgifter. Åklagarmyndighetens kansli skall förläggas till polisiär centralort. Finns inom distriktet mer än en sådan centralort, skall en av myndighetens åklagare stationeras på varje polisiär centralort som inte utgör kansliort för myndigheten. Fördelningen av uppgifterna mellan åklagarna i en åklagarmyndighet skall i princip ske med hänsyn till uppgifternas svårighetsgrad samt åklagarnas skicklighet och erfarenhet.

I varje län eller i undantagsfall gemensamt för två län skall finnas en eller flera länsåklagare. I länsåklagares uppgifter ingår att bistå underställda åklagare med råd och upplysningar, att genom inspektioner och på annat sätt öva tillsyn över åklagarmyndigheterna inom verksamhetsområdet, att överpröva underställda åklagares beslut, då anledning förekommer till det, samt att fullgöra vissa administrativa och kamerala uppgifter. Därjämte skall länsåklagare verkställa vissa prövningar, huruvida åtal bör ägas rum, samt själv handlägga mål, i vilka förundersökningen och åtalet av olika skäl bedöms vara särskilt krävande.

Stockholms, Göteborgs och Malmö åklagardistrikt undantas från länsåklagares verksamhetsområde. Åklagarmyndigheten i ettvarvt av dessa distrikt består av ett antal åklagarkammare. I varje åklagarkammare tjänstgör en chefsåklagare samt ett antal kammarsåklagare. Chef för åklagarmyndigheten är en överåklagare, vilken fullgör på länsåklagare ankommande uppgifter. Dock förutsätts huvuddelen av de till länsåklagares handläggning hörande målen skola handläggas inom åklagarkamrarna.

Riksåklagarämbetets nuvarande uppgifter förändras inte i vidare mån än att ämbetet skall svara för hela åklagarorganisationens administration och

ekonomiska förvaltning. I anslutning härtill genomförs viss omorganisation av ämbetet.

Exekutionsväsendet

För den exekutiva verksamheten skall riket vara indelat i kronofogdedistrikt. Indelningen, som fastställs av Kungl. Maj:t, skall grundas på polisdistriktsindelningen. Varje kronofogdedistrikt skall bestå av ett eller flera polisdistrikt. Antalet kronofogdedistrikt förutsätts bli omkring 80.

I varje kronofogdedistrikt skall finnas en eller flera kronofogdar och vid behov en eller flera biträdande kronofogdar. Kronofogde är utmättningsman i distriktet. I distrikt med flera kronofogdar är en av dem administrativ chef, men i avseende på utmättningsmansgöromålen är kronofogdarna jämställda. I ett kronofogdedistrikt skall förutom nu angiven personal finnas bl. a. en eller flera kronokommissarier för kamerala och exekutiva uppgifter, en eller flera förste kronoassistenter för arbetsledning, domsverkställighet och indrivning av allmänna medel samt kronoassistenter för indrivning av allmänna medel och domsverkställighet i enklare ärenden.

Personalen i ett kronofogdedistrikt skall till största delen stationeras på kronofogdemyndighetens centralort, som skall vara en polisiär centralort inom distriktet. I viss utsträckning skall dock kronofogde underställd personal stationeras på polisiära stationeringsorter utanför denna centralort. Sammanlagda antalet stationeringsorter utanför kronofogdedistriktens kansliorter beräknas i hela landet bli omkring 170.

Överexekutor skall vara överinstans över kronofogdarna. Exekutionsväsendet skall regionalt administreras av länsstyrelserna. Det förutsätts få ankomma på Kungl. Maj:t att vidta erforderliga åtgärder för central samordning och rationalisering i samband med organisationsförändringen.

Kommunal trafikövervakning

Nuvarande förhållanden m. m.

Genom lag den 31 maj 1957 (nr 258) angående ändrad lydelse av 18 § lagen om polisväsendet i riket infördes i nämnda paragraf ett andra stycke, enligt vilket Kungl. Maj:t bemyndigades att för visst polisdistrikt medge, att särskilda med trafikövervakning sammanhängande uppgifter av enklare beskaffenhet ombesörjs i annan ordning än som sägs i polislagen. Genom samtidig ändring i *polisreglementet* föreskrevs, att polischef skall meddela ordningsvaktsförordnande för den som skall ombesörja dylik trafikövervakning. Vidare gjordes i 40 § 2 mom. *vägtrafikförordningen* — rörande skyldighet för vägtrafikant att efterkomma polismans anvisningar till trafikens ordnande och att stanna när polisman ger tecken därtill — det

tillägg att vad i momentet sägs om polisman även skall gälla vederbörligen förordnad trafikövervakare.

Lagändringen föranleddes av en genom Stockholms stads försorg verkställd utredning om anställande av kvinnlig personal för trafikövervakning i staden. I utredningen konstaterades, att de mest personalkrävande av polisens trafikuppgifter är trafikdirigering samt parkerings- och stoppförbudsövervakning. Med hänsyn till den då rådande polisbristen i Stockholm föreslogs att dylika uppgifter skulle få läggas på en kvinnlig trafikövervakningskår. De särskilda trafikövervakarna ansågs i princip böra ha samma utbildning som poliskonstaplar. I begynnelseskedet sades dock utbildningen böra inskränkas till en snabbutbildningskurs. Anställning föreslogs skola ske hos gatunämnden. Trafikövervakarna skulle emellertid underställas polismästaren, och polisledningen skulle utöva den reella anställningsprövningen.

Med anledning av stadens utredning upprättades inom inrikesdepartementet en departementspromemoria, vari trafikövervakarnas ställning upptogs till behandling. Inledningsvis fastslogs att den verksamhet, varmed trafikövervakarna enligt förslaget skulle sysselsättas, utgjorde polisverksamhet som enligt polislagen skulle ombesörjas med polismän. Förutsättningen för att överlåta enklare polisuppgifter, som ålåg polisdistriktet att ombesörja, på trafikövervakare var enligt promemorian att de särskilda uppgifterna kunde klart avgränsas från övrig polisverksamhet. Övervakning av efterlevnaden av parkerings- och stoppförbudsbestämmelser samt rapportering av förseelser mot dessa motsvarade detta krav. Med dessa uppgifter borde förenas den mera positiva uppgiften att meddela upplysningar om gällande parkeringsbestämmelser och förefintliga parkeringsutrymmen.

Vid remissbehandlingen av promemorian vann där framförda synpunkter anslutning på de flesta håll. Flertalet remissinstanser framhöll dock som sin principiella inställning, att förstärkningen av trafikövervakningen borde ske genom att rekryteringen av polispersonal stimulerades. I fråga om övervakarnas uppgifter anslöt sig de flesta remissorganen till ställningstagandet i promemorian. Några remissinstanser förordade, att uppgifterna inskränktes till parkeringsplatserna eller blott fick avse den tidsbegränsade fordonsuppställningen.

Departementschefen (prop. 1957: 164) ansåg för sin del, att man borde i första hand och så långt det var möjligt söka lösa problemet med den bristande parkeringskontrollen genom att stimulera rekryteringen till polistjänsterna. Som extraordinär åtgärd borde emellertid förslaget med särskilda trafikövervakare prövas. De principiella betänkligheterna mot en sådan ordning syntes kunna vika, om övervakningspersonalen anförtroddas endast uppgifter av enklare beskaffenhet och dessa gavs en klar avgränsning från övriga polisuppgifter. Departementschefen anslöt sig till de i promemorian framlagda synpunkterna på vilka uppgifter trafikövervakarna

borde ha. Trafikövervakarna skulle få en på de angivna övervakningsuppgifterna direkt inriktad utbildning, som alltså avsågs bli mer begränsad än den vanliga polisutbildningen. Slutligen framhölls, att utvägen att anförtro polisuppgifter åt annan personal än polispersonal inte borde få tillgripas i andra fall än då verksamheten inte kunde tillgodoses på annat sätt. Prövningen härav borde göras av Kungl. Maj:t. Andra polisuppgifter än sådana som var av enklare beskaffenhet borde överhuvudtaget inte få fullgöras på detta sätt.

Första lagutskottet (utl. 1957:30) anslöt sig vid sin granskning av förslaget i allt väsentligt till departementschefens uttalanden. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr. 312).

Med stöd av ifrågavarande bestämmelse i 18 § andra stycket polislagen har Kungl. Maj:t lämnat medgivande som där avses åt Stockholms, Göteborgs, Malmö, Hälsingborgs, Västerås, Uppsala, Eskilstuna, Borås, Linköpings, Sundsvalls, Karlstads, Umeå och Östersunds polisdistrikt. Medgivandena avser i regel tillsynen över parkeringsbestämmelsernas och stoppförbudsbestämmelsernas efterlevnad, rapportering av förseelser mot dessa bestämmelser och upplysningsverksamhet rörande bestämmelserna och förefintliga parkeringsutrymmen. Medgivandena gäller tills vidare. Trafikövervakarna är i administrativt hänseende i regel knutna till vederbörande stads gatukontor men är i sin verksamhet underställda polismyndigheten.

Lagen den 9 december 1960 (nr 683) om parkeringsbot, som trätt i kraft den 1 januari 1961, avser att möjliggöra förenklad handläggning av parkeringsförseelser, vilka inte är belagda med svårare straff än böter omedelbart i penningar. Till sådana förseelser räknas enligt lagen inte bara åsidosättande av lokala trafikföreskrifter rörande parkering och annan uppställning eller stannande av motorfordon (61 § 1 mom. vägtrafikförordningen) utan även förseelser mot bestämmelserna i 49 § 3 mom. förordningen, enligt vilka parkering på väg ej får ske, där parkering hindrar andra fordon att fritt komma förbi, vid spårväghållplats eller på utrymme, avsett för trafik med spårvagn, vid busshållplats inom ett område av 10 meter på vardera sidan om hållplatsskylt, på tydligt markerad plats för droskstation med annat fordon än sådant som stationen är avsedd för, på bro eller viadukt eller i vägport eller trafikunnel samt framför ingång eller infart till fastighet, om passage till eller från fastigheten därigenom obehörigen hindras eller störs. Straffet för dylika förseelser är böter högst 300 kronor.

Området för tillämpning av parkeringsbot är mer begränsat än området för trafikövervakarnas verksamhet. Sistnämnda verksamhet synes kunna omfatta även överträdelser av bestämmelserna i 42 § 4 mom. och 49 § 2 mom. vägtrafikförordningen. Enligt förstnämnda lagrum får fordon inte i andra fall än då trafikförhållandena kräver det stannas eller uppställas inom 30 meter från korsande järnvägs närmaste skena. I 49 § 2 mom. sägs

att fordon inte utan att trafikförhållandena kräver det får uppställas på motorväg annorstädes än på parkeringsplats; i eller i närheten av skarp kurva; på eller i närheten av backkrön eller på annan plats där sikten är skynd; vid vägmärkning inom ett avstånd av 10 meter från korsande körbanas närmaste ytterkant; framför vägmärke så att detta skymmes; på tydligt markerat övergångsställe för gående eller inom ett område av 10 meter före övergångsstället; samt inom särskild filmarkering eller så nära sådan att inkörning i rätt fil därigenom försvåras.

Lagen om parkeringsbot är tillämplig i polisdistrikt eller del därav där lagen enligt Kungl. Maj:ts förordnande skall tillämpas. Vid överträdelse av föreskrifter som omfattas av lagen äger polisman eller trafikövervakare till fordonets förare överlämna eller på fordonet fästa skriftlig anmaning att inom viss tid betala parkeringsbot. Botens belopp, 5—100 kronor, skall för skilda slags förseelser ha generellt fastställts av statsåklagare efter hörande av polismyndigheten. Betalas den i anmaningen angivna boten, är ärendet slutligt avgjort. Eljest kan strafföreläggande meddelas eller åtal väckas.

Enligt Kungl. Maj:ts förordnanden är lagen f. n. tillämplig i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Uppsala, Västerås, Borås, Linköping, Örebro, Sundsvall, Halmstad, Eskilstuna och Norrköping.

Polisberedningen

Beredningen tar till en början upp frågan om särskilda trafikövervakare skall finnas i den nya polisorganisationen och vilka uppgifter de i så fall bör ha.

Syftet med 1957 års ändring av polislagen var, anför beredningen, att komma till rätta med en framförallt i Stockholm rådande akut brist på polispersonal. Lagändringen ansågs nödvändig endast för att göra det möjligt att bemästra dylika situationer. Med denna utgångspunkt ansåg man behov av särskilda trafikövervakare med väsentligt lägre kompetens än polismän föreligga endast för begränsade tidsperioder.

En självklar utgångspunkt för personalplaneringen på alla verksamhetsområden finner polisberedningen vara att olika arbetsuppgifter bör läggas på personal, som har en efter uppgifternas art avpassad utbildning. Kompetensdifferentieringen kan emellertid inte ske med hänsyn till varje slags ärende för sig utan efter generella normer, som uppställs med beaktande av vad som bör krävas för handläggningen av större grupper av ärenden. Kompetensen bör därvid avpassas efter de mera krävande uppgifterna inom en befattningshavares befogenhetsområde. Redan härav följer att varje befattningshavare måste ta befattning med uppgifter som han är överkvalificerad för. Denna effekt förstärks dels därav, att skilda uppgifter som bör fullgöras i ett sammanhang ofta är av olika kvalitet, dels därav, att en

långt driven kompetensdifferentiering från andra synpunkter kan vara olämplig.

Trafikövervakningen — liksom polisverksamheten i övrigt — är enligt beredningen av den art att det merendels inte är rationellt att fördela olika övervakningsuppgifter på skilda befattningshavare. I verkligheten är en sådan arbetsfördelning i allmänhet inte genomförbar. Lämpligheten av särskilda trafikövervakarkårer har med hänsyn härtill också ifrågasatts på åtskilliga håll. 1957 godtogs anordningen endast som en nödlösning. Trafikutvecklingen under senare år samt de i stort sett goda erfarenheter man fått av trafikövervakarnas verksamhet anser beredningen emellertid motivera en annan bedömning. De omfattande och ständigt ökande uppgifterna på detta område kräver stora personalresurser. Det synes inte rationellt, att för dylika övervakningsuppgifter öka kadern av välutbildad polispersonal i den utsträckning som erfordras för att övervakningen skall bli effektiv. Möjligheten att för uppgifterna utnyttja personal med lägre kompetens bör därför nu ses som en permanent lösning av övervakningsproblemen. Stor försiktighet bör dock iakttas vid tillskapandet av särskilda personalkårer för övervakningen. Under inga förhållanden bör det enligt beredningens uppfattning komma i fråga att för trafikövervakningen anlita, förutom polismän, mer än en personalgrupp. Denna bör ha enhetliga kvalifikationer.

Polisberedningen framhåller att skillnaden mellan polismän och trafikövervakare är betydande i fråga om såväl fackutbildning som förkunskaper. Av polisaspirant krävs goda förkunskaper, och efter antagningen skall aspiranten genomgå omkring ett års polisutbildning för att bli kompetent att erhålla polismanstjänst. Beträffande särskild trafikövervakare krävs inga förkunskaper utöver obligatorisk skolutbildning och fackutbildningen varar fyra—fem veckor. Denna väsentliga skillnad i kvalifikationerna förut-sattes vid 1957 års ändring av polislagen. Avsikten var då endast att lösa problemet med parkeringsövervakningen, vilken ansågs kunna åläggas personal med begränsad utbildning. Mot denna bakgrund bestämdes också trafikövervakarnas kompetens som enligt hittills meddelade förordnanden omfattar övervakning av parkerings- och stoppförbudsbestämmelsernas efterlevnad. Till dylika bestämmelser finner beredningen böra hänföras lokala trafikföreskrifter om stannande och uppställning av fordon samt förbuden i 42 § 4 mom. samt 49 § 2 och 3 mom. vägtrafikförordningen att stanna eller uppställa fordon på viss plats. Det gemensamma för nu nämnda föreskrifter och bestämmelser är att förseelsen sker redan genom att fordonet i strid mot förbudet stannas eller uppställs på viss plats eller är uppställt där viss tid. Bedömning av faran eller olägenheten av stannandet eller uppställandet behöver inte ske i det konkreta fallet. Annorlunda anser beredningen att det förhåller sig med förseelse mot 49 § 1 mom. vägtrafikförordningen, enligt vilket stadgande stannandet eller uppställandet är fel-

aktigt först då till följd därav fara uppstår för person eller egendom eller trafiken onödigtvis hindras eller störs. Övervakning av bestämmelsens efterlevnad torde därför f. n. inte kunna överflyttas på trafikövervakare.

Sammanfattningsvis hävdar beredningen, att trafikövervakarna med den utbildning de har f. n. i huvudsak visat sig kunna fylla de uppgifter som enligt gällande bestämmelser kan åläggas dem. Anledning bedöms därför saknas att på grund av den begränsade utbildningen inskränka trafikövervakarnas befogenhet. Anses sådan inskränkning av andra skäl lämplig finns å andra sidan knappast utrymme för avkortning av utbildningstiden. Den nuvarande utbildningstiden synes erforderlig för handhavande av de typer av uppgifter, som f. n. får överlätas på trafikövervakare.

Beredningen finner vidare övervägande skäl tala för att trafikövervakare får befogenhet att meddela rapporteftergift.

Beredningen övergår härefter till frågan vem som bör vara huvudman för trafikövervakarna.

Från administrativa synpunkter anser beredningen delat huvudmannskap för trafikövervakningspersonalen inte medföra väsentliga olägenheter. Redan nu är den särskilda trafikövervakningspersonalen anställd hos och även eljest administrativt underställd andra kommunala organ än polisverken. Anordningen har såvitt är känt för beredningen i praktiken visat sig fungera fullt tillfredsställande. Avskiljningen av ifrågavarande personal från polispersonalen i ekonomiskt och administrativt hänseende i övrigt är sålunda redan genomförd. I så måtto föreligger förutsättningar för att låta personalen behålla sin kommunala anställning, då polisväsendet förstatligas, och svårigheter i den fortsatta samordningen mellan polismännens och trafikövervakarens verksamhet synes inte behöva befaras endast därför att polisen blir ett rent statligt organ.

Beredningen finner det inte vare sig rationellt eller eljest lämpligt att trafikövervakning ombesörjs — förutom av polismän — av både kommunalanställda och statsanställda trafikövervakare. I den mån kommunen åläggs att ombesörja trafikövervakning är det därför önskvärt att åläggandet avser hela det verksamhetsområde som trafikövervakarens kompetens omfattar. Vill man inte utsträcka kommuns skyldigheter så långt, bör de trafikövervakningsuppgifter, som i och för sig faller inom kompetensområdet men utanför området för kommunens skyldighet, fullgöras av polismän. Att polismän härvid kommer att handha uppgifter, som lägre kvalificerad personal i och för sig skulle kunna utföra, tillmäter beredningen inte större vikt. Denna situation föreligger f. n. och kan inte undvikas utan att uppgifterna helt undantas från polisverksamheten, något som inte är realistiskt vare sig övervakningen skall ombesörjas av kommunen eller av staten. Kostnaderna för övervakningen bedömer beredningen i stort sett bli desamma vare sig övervakningen sker i statlig eller kommunal regi.

Den omständigheten, att kommun är skyldig att inom stadsplanlagt om-

råde svara för att utrymmen för parkeringsbehovet finns tillgängliga, utgör enligt beredningens mening inte tillräckligt skäl att ålägga kommunen att jämväl ombesörja övervakningen av parkeringen på allmänna platser. Motsvarande situation föreligger på andra områden, påpekar beredningen, utan att det kan anses befogat att kommunen har ansvaret för ordningens upprätthållande. I fråga om parkeringsövervakningen anser beredningen emellertid att bedömningen påverkas av det sätt på vilket kommunen kan lösa parkeringsfrågan. Enligt 2 § lagen den 31 maj 1957 om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats m. m. får Sälunda kommun, om det finnes påkallat för trafikens ordnande, uttaga avgift för rätt att under begränsad tid begagna av kommunen för allmän parkering upplåten plats. Avgiften får bestämmas till det belopp, som erfordras för att åstadkomma nödvändig omsättning av fordon på parkeringsplatserna. Grunder för beräkningen av avgifterna bestäms av kommunens fullmäktige, vilkas beslut skall underställas länsstyrelsens prövning. Då förslaget till den nyssnämnda lagen lades fram yttrade föredragande departementschefen (prop. 1956: 143) att avsikten med bestämmelserna om rätt för kommun att uttaga parkeringsavgifter inte var att göra någon inskränkning i skyldigheten för kommun att tillhandahålla parkeringsplatser till allmänt begagnande. Tvärtom underströks angelägenheten av att alla möjligheter att på ett ändamålsenligt sätt anordna parkeringsplatser väl tillvaratogs. Avgiftsbeläggning av parkeringsplatser innebär, uttalar beredningen, en svårare belastning på polisen än andra lösningar av parkeringsfrågan. Övervakningen på avgiftsbelagda parkeringsplatser måste nämligen, om den skall vara effektiv, fullgöras i stort sett kontinuerligt och är därför personalkrävande. Även parkeringsövervakningen i övrigt blir mer betungande, om omsättningen på ett begränsat antal parkeringsplatser ökas, än om fler parkeringsutrymmen ställs till förfogande.

I fråga om inkomsterna av avgiftsbeläggning av parkeringsplatser anför beredningen, att uppgifter från de städer, i vilka parkeringsövervakningen ombesörjs av särskilda trafikövervakare, visar att inkomsterna i allmänhet förslår att täcka såväl kostnader för anskaffning av parkeringsmätare samt omkostnader för skötsel och underhåll av mätarna som kostnaderna för avlöning och andra förmåner åt trafikövervakarna jämte lokaler för deras verksamhet. Dessutom erhålls överskott, som i Stockholm uppgick till 600 000 kronor 1961 och i Göteborg beräknats bli 448 000 kronor 1962.

Mot bakgrund av det sagda framstår det för beredningen inte som befogat, att kommunerna åläggs att bära det primära ansvaret för parkeringsövervakningen. Beredningen finner det även från andra synpunkter ändamålsenligt, att frågan om sättet för parkeringsproblemens lösning sätts i direkt samband med frågan om anordnande av effektiv övervakning av parkeringsbestämmelsernas efterlevnad. Sälunda kan det från övervaknings-synpunkt måhända te sig mest ändamålsenligt att tillgodose behovet av par-

keringsplatser efter andra linjer än dem som hittills följts, t. ex. genom att anordna parkeringsplatser, för vilkas begagnande avgift erläggs till en ständig vakt vid ingången till parkeringsplatserna. Detta system kan även användas så, att parkeringen i och för sig inte är tidsbegränsad men avgiften sätts till relativt högt belopp per tidsenhet. Dylika villkor gäller för de privata parkeringsgaragen, vilka rymmer hundratals bilar men betjänas av endast ett par man. Måste kommunerna i sin planering av parkeringsfrågorna beakta övervakningsproblemen, torde därför bättre garantier finnas för ändamålsenliga anordningar än om kommunernas behandling av frågorna sker i huvudsak utan hänsyn till hur övervakningen skall ordnas.

Som framhållits i andra sammanhang, bl. a. då möjlighet öppnades att ombesörja trafikövervakning med annan personal än polismän, anser beredningen att det kan vara lämpligt att övervakningen av avgiftsbelagda parkeringsplatser kombineras med tillsyn, skötsel och tömning av parkeringsautomaterna, vilka åtgärder kommunerna självfallet svarar för. Även för andra kommun åvilande uppgifter torde trafikövervakarna ibland kunna användas.

De skäl som kan åberopas för kommunal skyldighet att sörja för trafikövervakning hänför sig enligt beredningen främst till övervakningen av föreskrifter rörande avgiftsbelagd parkering. Avgiftsbeläggning av parkeringsplatser nödvändiggör emellertid ofta sträng parkeringsövervakning för hela det område, inom vilket trafikrörelsen avses skola regleras genom den avgiftsbelagda parkeringen. Avgiftsbeläggning av parkeringsplatser återverkar alltså på frågan om parkeringsövervakningen även utanför dessa parkeringsutrymmen. Med hänsyn härtill finner beredningen, att kommunen bör kunna åläggas att svara för parkeringsövervakning inte bara på avgiftsbelagda parkeringsplatser utan även i övriga nyss angivna hänseenden. Från praktiska synpunkter är en sådan ordning uppenbarligen mest ändamålsenlig, framhåller beredningen. Vad gäller lokala trafikföreskrifter beträffande s. k. nattparkering anmärker beredningen att föreskrifterna utslutande syftar till att underlätta renhållning och snöröjning på gatan. Skyldighet att fullgöra dessa åtgärder åvilar stad inom område för vilket stadsplan fastställts. Dylika lokala parkeringsföreskrifter har inte i och för sig samband med den allmänna trafiksituationen, men antalet förseelser och därmed övervakningens omfattning torde ha direkt samband med fordonstätheten och bristen på tomt- och garageutrymme för uppställning. Vidare är övervakningen av betydelse endast för kommunens möjlighet att fullgöra sin renhållningsskyldighet. Dessa omständigheter motiverar enligt beredningen att även denna övervakningsuppgift kan åläggas kommun. Härför talar också praktiska skäl.

Det här förordade verksamhetsområdet för särskilda trafikövervakare anser beredningen sammanfalla med de nuvarande trafikövervakarnas be-

fogenhetsområde enligt 18 § andra stycket polislagen som detta lagrum praktiskt tillämpats. Detta innebär att trafikövervakarnas verksamhetsområde liksom nu blir vidsträcktare än tillämpningsområdet för lagen om parkeringsbot. Då lagen inte torde komma att utsträckas utöver området för parkeringsbestämmelserna i vägtrafikförordningen, anses inte behöva befaras att framtida ändringar i lagen skall medföra obehörighet för trafikövervakare att utfärda betalningsanmaning inom gränserna för lagens tillämplighet.

Enligt polisberedningens bedömning synes det inte lämpligt att kommunerna generellt blir skyldiga att tillhandahålla personal för parkeringsövervakningen inom kommunen. Särskild parkeringsövervakning kan väsentligen anses vara ett stadsproblem. Det kan därför synas ändamålsenligt att föreskriva skyldighet endast för städer att själva ombesörja övervakningen. Med hänsyn till den utveckling mot enhetlig kommutyp, som nu kan skönjas, finner beredningen det emellertid på längre sikt olämpligt att till grund för skyldigheten lägga skillnaden mellan stad och landsbygd. Denna skillnad sägs också numera ofta vara endast formell.

Önskvärt vore, yttrar beredningen, att man kunde finna någon generell norm för kommuns skyldighet att anordna särskild parkeringsövervakning. En sådan norm bör avspegla de förhållanden som enligt det föregående motiverar kommunal medverkan i parkeringsövervakningen, nämligen behovet av parkeringsutrymmen och kommunernas möjligheter att tillgodose detta behov. Föreskrifter om avgiftsbelagd tidsbegränsad parkering får härvid ses som en speciellt långtgående »ransonering» av tillgängliga, för föreliggande behov otillräckliga parkeringsutrymmen.

Enbart det förhållandet att föreskrifter om tidsbegränsad parkering införts för vissa delar av en tätort utgör enligt beredningen inte bevis för att parkeringsutrymmena i orten avsevärt understiger behovet. Dylika föreskrifter är ofta nödvändiga för att hindra långtidsparkering på parkeringsplatser i affärscentra, där parkeringsplatserna i första hand bör förbehållas dem som uträttar mera kortvariga ärenden i affärer, banker m. m. I regel torde övervakningen över efterlevnaden av sådana bestämmelser inte erbjuda större problem för polispersonalen. En säkrare hållpunkt för bedömningen finner beredningen utan tvivel vara inrättandet av avgiftsbelagd parkering. Denna åtgärd tillgrips då efterfrågan på parkeringsplatser är så stor i förhållande till tillgången på platser att man inte kan undvara avgiftsplikt som ett hjälpmedel för att öka omsättningen på parkeringsplatserna. Avgift skall alltså uttas, då tidsbegränsning av parkeringen inte är tillräckligt påtryckningsmedel. Inrättande av avgiftsbelagda parkeringsplatser torde sålunda tämligen generellt utgöra bevis för en påtaglig brist på parkeringsplatser, något som enligt vad tidigare sagts kräver en omfattande övervakning över parkeringsbestämmelsernas efterlevnad.

Att sätta övervakningsskyldigheten i samband med tillämpligheten av la-

gen om parkeringsbot anser beredningen vara felaktigt. Visserligen skall förordnande om lagens tillämplighet komma i fråga endast då verkligt behov föreligger av förenklad handläggning av ärenden rörande felparkering, dvs. där förseelsernas antal är mycket stort. Antalet rapporterade parkeringsförseelser är emellertid direkt beroende av tillgängliga resurser för parkeringsövervakningen: ju effektivare övervakning desto flera rapporterade förseelser.

Förutsättningen för att kommun skall kunna åläggas ombesörja trafikövervakning skall således enligt beredningens förslag vara, att kommunen uttar avgift för allmänna parkeringsplatser. I anslutning härtill anför beredningen att särskild trafikövervakning i många fall torde vara erforderlig endast inom delar av staden eller orten. Främst kommer här i fråga de stadsplanelagda områdena, men ofta synes än snävare begränsning vara motiverad, t. ex. till stadens eller ortens centrala delar. Åläggande skall därför kunna avse kommun eller del av kommun. I sistnämnda fall bör begränsningen i regel inte avse mindre områden än viss stadsdel eller liknande. Att fastställa närmare gränser för övervakningsskyldigheten finner beredningen varken erforderligt eller ändamålsenligt. Befogenheterna för övervakningspersonalen bör överhuvudtaget inte begränsas till viss del av kommunen. Förordnanden för personalen bör alltså avse övervakning inom kommunen, dock främst området för kommunens skyldighet att ombesörja övervakningen. Frågor huruvida övervakningspersonalen överskridit sina befogenheter blir på detta sätt aktuell först om ingripande görs utanför kommunens gränser.

Remissyttrandena

Vid remissbehandlingen av polisberedningens förslag har allmän enighet rått om att annan personal än polismän bör användas för trafikövervakningsuppgifter, vilka kan fullgöras av personal som inte fått ordinär polisutbildning. Alla remissinstanserna delar sålunda beredningens uppfattning att systemet med särskilda trafikövervakare nu måste ses som en permanent lösning av främst parkeringsövervakningen. I så gott som alla remissvaren tillstyrks beredningens förslag vad gäller frågan, vilka övervakningsuppgifter som skall kunna anförtros särskilda trafikövervakare. Förslaget att tilldela särskilda trafikövervakare befogenheten att meddela rapportavgift lämnas utan erinran av de flesta remissorganen.

När det gäller huvudmannaskapet för särskilda trafikövervakare har meningarna varit delade bland remissinstanserna. De flesta har emellertid anslutit sig till polisberedningens förslag.

Bland dem som tillstyrkt beredningens förslag eller lämnat det utan erinran märks till en början *justitiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, statskontoret* och *överståthållarämbetet*.

Av de hörda fem länsstyrelserna har fyra accepterat förslaget, nämligen *länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Västmanlands och Jämtlands län*, medan *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ställt sig avvisande.

Av de kommuner som yttrat sig över förslaget har *Solna stad* och *Danderyds köping* godtagit förslaget. Avstyrkande yttranden har avgivits av städerna *Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Uddevalla, Sundbyberg* och *Södertälje*. Även *svenska stadsförbundet* har avstyrkt förslaget.

De övriga remissinstanserna — *föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges polismästare, svenska polisförbundet, polismästaren, förste stadsfiskalen och bötesbyrån i Stockholm, landsfogden i Stockholms län, förste stadsfiskalen i Malmö, poliskamrarna i Malmö, Hälsingborg och Västerås samt Stockholms och Västmanlands länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler* — har i huvudsak tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Förste stadsfiskalen i Göteborg* har inte yttrat sig i denna fråga.

De tillstyrkande remissorganen stöder i allmänhet sitt ställningstagande på de skäl polisberedningen anfört.

Justitiekanslersämbetet har med sina utgångspunkter inte något att invända mot beredningens förslag till lag om kommunal trafikövervakning. *Statskontoret* anser i likhet med beredningen att parkeringsövervakningen bör vara en kommunal angelägenhet.

Enligt *överståthållarämbetet* talar vägande skäl för att kommun, som uttar avgift för allmänna parkeringsplatser, bör kunna åläggas att ombesörja parkeringsövervakning. I och för sig anser ämbetet, att eftersom parkeringsavgifterna torde vara att jämföra mera med böter än med markupplåtelseavgifter, skäl kan andras för att parkeringsavgifterna, efter avdrag för kommuns kostnader, skall redovisas till statsverket. Kommunerna får emellertid enligt gällande lag behålla parkeringsavgifterna. Det förefaller därför inte obilligt att kommunernas kostnader i samband med parkeringsautomaterna innefattar jämväl kostnaden för den personal, som övervakar parkeringsbestämmelsernas efterlevnad. Motsvarande synpunkter har *polismästaren i Stockholm*, som särskilt betonar, att parkeringsmätarna de facto visat sig ge kommunerna betydande inkomster, oaktat avgifternas storlek får bestämmas uteslutande av kravet på fordonsuppställningens rörlighet.

Länsstyrelsen i Stockholms län delar beredningens uppfattning, att inrättande av avgiftsbelagda parkeringsplatser tämligen generellt utgör bevis för en påtaglig brist på parkeringsplatser. Erfarenhetsmässigt krävs i sådana fall omfattande övervakning över parkeringsbestämmelsernas efterlevnad.

Den omständigheten att trafikövervakningen är en polisiär uppgift utgör enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* inget avgörande skäl för att det kommunala ansvaret för trafikövervakningen slopas i samband med polisväsendets förstatligande. En omfattande, målmedveten och effektiv trafikövervakning utgör det bästa medlet att nedbringa antalet olyckor i tra-

fiken. Vid de samhällseliga föranstaltningarna för att lösa trafikproblemen måste staten och kommunerna samverka.

Poliskammaren i Malmö finner de i förslaget uppställda materiella förutsättningarna för att kommun skall kunna åläggas övervakningsskyldighet vara väl avvägda. Samma uttalande gör *bötesbyrån i Stockholm*.

Ett par i princip tillstyrkande remissorgan anser det diskutabelt om avgiftsbeläggning utgör en godtagbar grund för åläggande av övervakningsskyldighet. Sålunda framhåller *poliskammaren i Västerås*, att man inte kan komma ifrån att andra lösningar av parkeringsproblemen kan bli aktuella i framtiden och att kravet på övervakning därvid inte torde bli mindre. Samma invändning har *föreningen Sveriges polismästare*, som anför.

Sammankopplingen mellan avgiftsbelagd parkering och skyldigheten för kommunen att avlöna särskilda trafikövervakare torde icke ur principiell synpunkt vara hållbar. Avgiftsbeläggningen är blott ett av flera möjliga led i den gradvisa skärpningen av tidsinskränkningarna för den tillåtna parkeringen. Samma resultat kan åstadkommas utan avgiftsupptagning men kräver då avsevärt större övervakningspersonal. Så är t. ex. fallet i länder som gått in för systemet med parkeringsskiva. En viss fara kan sålunda föreligga för att kommunerna genom att icke tillgripa avgiftsbeläggning övervältra ansvaret för parkeringsövervakningen på staten.

I och med att städernas renhållning och snöröjning av gatorna av kostnadsskäl mekaniserats följer behovet av en effektiv parkeringsövervakning. Eftersom renhållningen i stor utsträckning sker nattetid och övervakningen måste ske samtidigt äro kostnaderna för densamma förhållandevis stora med hänsyn till den obekväma arbetstiden. Det kan därför ifrågasättas om icke skyldigheten för kommun att bekosta parkeringsövervakningen borde konstrueras utan samband med inrättande av avgiftsbelagd parkering.

Föreningen tillägger, att utvecklingen efter tiden för polisens förstattligande torde få bli avgörande för om andra regler än de av beredningen föreslagna bör reglera kommuns skyldighet att bekosta parkeringsövervakning.

Liknande kritik mot sammankopplingen av parkeringsavgifter och ansvaret för parkeringsövervakningen framförs i flera avstyrkande yttranden, bl. a. av *svenska stadsförbundet*.

I de avstyrkande yttrandena kritiseras genomgående beredningens uppfattning att kommunerna skall tillse att erforderligt antal parkeringsplatser finns tillgängliga. Denna uppfattning är felaktig, hävdar bl. a. *svenska stadsförbundet*. Motsvarande ståndpunkt intas i yttrandet från *stadskansliet i Stockholin*, där det påpekas att föreskrift av det innehåll beredningen anger inte finns i byggnadsstadgan.

Inte heller godtas i dessa yttranden vad beredningen anförut rörande övervakningen av den s. k. nattparkeringen. I *svenska stadsförbundets* yttrande vitsordas, att behovet av sådan övervakning beror på att gatorna för renhållningens och snöröjningens skull i viss utsträckning måste hållas

fria från bilar och således, som beredningen framhåller, har ett direkt samband med fordonstätheten och bristen på tomt- och garageutrymme. Men till dessa förhållanden kan kommunen knappast ha skulden, i vart fall knappast mera än till andra förhållanden som föranleder att det behöver förekomma polisverksamhet i ett samhälle. Kriteriet på att kommunen är ansvarig kan enligt förbundet inte heller vara att det inom andra delar av staden visat sig föreligga behov av avgiftsbelagda parkeringsplatser på dagtid.

Ytterligare understryks i de avstyrkande yttrandena, att kommuner, som inför parkeringsavgifter, inte har någon alternativ möjlighet att anordna ett större antal parkeringsplatser. Någon önskan från kommunernas sida att på detta sätt få inkomster föreligger givetvis inte, och avgifternas storlek får bestämmas endast av deras trafikreglerande syfte. I själva verket ger inte heller parkeringsavgifterna kommunerna ekonomiskt överskott, om hänsyn tas till kostnaden för den mark på vilken parkeringsplatserna anordnas. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför i detta hänseende.

Bland huvudargumenten för att dessa kommuner skola kunna åläggas att bära det primära ansvaret för den avsedda trafikövervakningen har polisberedningen åberopat, att inkomsterna för den avgiftsbelagda parkeringen i allmänhet förslår att täcka, utom övriga kostnader i samband med parkeringen, kostnaderna för avlöning och andra förmåner åt trafikövervakarna. Detta argument synes dock knappast ovedersägligt. Såsom polisenämnden och gatunämnden i Göteborg påpekat måste nämligen bland kostnaderna för de avgiftsbelagda parkeringsplatserna redovisas kostnaderna för den mark i stadens centrala delar, som tages i anspråk för sådana parkeringsplatser. Härtill kommer kostnaderna för anläggning av parkeringsplatserna. Då det framför allt är aktuellt med avgiftsbelagda parkeringsplatser i de större städerna och markvärdet i de centrala delarna av dessa städer är högt är markförvärv för ändamålet dyrbart. Om räntan på ifrågasvarande kostnader inräknas i de årliga utgifterna för avgiftsbelagd parkering, torde parkeringen, trots inflytande avgifter, knappast lämna något överskott av betydelse.

Liknande uttalanden gör ett flertal av de hörda städerna. I yttrandena påpekas dessutom, att beredningen inte beaktar statens inkomster i form av böter. Dessa inkomster sägs vara så stora att de kan åberopas som skäl för att staten åtar sig huvudmannaskapet för trafikövervakningspersonalen.

I yttrandet från *stadskansliet i Stockholm* erinras om att jämväl kostnaderna för utbildning av särskilda trafikövervakare synes skola ankomma på kommunen, som dock inte skall kunna öva inflytande på kostnaden, enär närmare föreskrifter om utbildningen skall ankomma på rikspolisstyrelsen. Kommunen kommer också att i skadeståndshänseende svara för de fel, som övervakningspersonalen kan begå.

De flesta av de avstyrkande kommunala organen förordar att möjlighet bereds kommunerna att frivilligt åta sig parkeringsövervakning, varvid kommuns kostnader för övervakningen dock väsentligen bör ersättas av

statsmedel. Svenska stadsförbundet utvecklar denna mening på följande sätt.

Som inledningsvis sagts bör man emellertid ej betrakta det som uteslutet att en kommun kan vara intresserad av att frivilligt påtaga sig eller liksom hittills ombesörja parkeringsövervakningen med egen personal. Skälet skulle i så fall vara att kommunen anser sig därigenom kunna ernå en effektivare övervakning. Men självfallet kan en övervakning genom särskilda trafikövervakare med begränsad polisutbildning också ordnas inom den statliga polisverksamhetens ram. Utredningen anför därom att det från administrativa synpunkter och effektivitetssynpunkter i huvudsak saknar betydelse om detta slags övervakning utföres av staten eller kommunerna och att kostnaderna för övervakningen också torde bli i stort sett desamma antingen den sker i kommunal eller statlig regi.

Innebörden i en lagstiftning om kommunal trafikövervakning bör således vara den, att kommun äger möjlighet att frivilligt åtaga sig att ombesörja viss trafikövervakning inom kommunen eller del därav och att kommunen då äger uppbära statsbidrag till sina kostnader för övervakningen. Det kan vara rimligt att kommunen i sådant fall själv bär någon mindre del av kostnaden, men statsbidragsprocenten skall självfallet vara hög, förslagsvis 90 procent.

Departementschefen

I allmänna motiveringen.

Enligt polislagen skall polisverksamheten i princip ombesörjas med polismän. För viss polisverksamhet får dock anställas även annan personal. Så är fallet bl. a. i fråga om trafikövervakningen. Kungl. Maj:t äger sålunda för visst polisdistrikt medge att särskilda med trafikövervakning sammanhängande uppgifter av enklare beskaffenhet ombesörjs i annan ordning än som sägs i polislagen. På grund av sådant förordnande har ett tiotal städer anställt särskilda trafikövervakare för tillsyn över parkeringsbestämmelsernas och stoppförbudsbestämmelsernas efterlevnad, rapportering av förseelser mot dessa bestämmelser samt upplysningsverksamhet rörande bestämmelserna och förefintliga parkeringsutrymmen. Hittills har man ansett att trafikövervakning genom särskild personal bör förekomma endast vid mera uttalad brist på polismän. Polisberedningen har nu föreslagit att systemet med särskilda trafikövervakare skall ses som en permanent lösning av problemen med den omfattande och personalkrävande enklare trafikövervakningen, framför allt övervakningen av parkeringsbestämmelser och liknande föreskrifter. Mot bakgrund av de senare årens trafikutveckling finner jag i likhet med samtliga remissinstanser att systemet med särskilda trafikövervakare bör behållas. Detta innebär inte att polispersonalen framdeles befrias från enklare trafikövervakning. Den särskilda övervakningspersonalen skall i stället genom sin övervakning komplettera polisens verksamhet.

Såsom polisberedningen anfört bör utgångspunkten för avgränsningen

av den särskilda trafikövervakningspersonalens befogenheter vara, att personalen skall fullgöra endast sådana uppgifter som ställer väsentligt lägre krav på personliga förutsättningar och utbildning än de som erfordras för övrig polisverksamhet. Av polismän krävs god skolunderbyggnad samt teoretisk och praktisk utbildning under omkring ett års tid. För särskilda trafikövervakare har inte uppställts enhetliga kompetenskrav. I regel fordras inga speciella förkunskaper och utbildningen ges i allmänhet vid en kurs som varar fyra—fem veckor. Dessa kompetenskrav för särskilda trafikövervakare bör i huvudsak gälla även efter förstatligandet. Jag delar beredningens och remissinstansernas uppfattning att det inte bör komma i fråga att vid sidan av polismän använda flera personalgrupper med olika kompetens för trafikövervakningen.

Särskilda trafikövervakares befogenheter omfattar f. n. övervakning av lokala trafikföreskrifter om stannande och uppställning av fordon samt förbudet i 42 § 4 mom. och 49 § 2 och 3 mom. vägtrafikförordningen att stanna eller ställa upp fordon på viss plats. För att avgöra om förseelse mot bestämmelser av detta slag föreligger behöver bedömning av faran eller olägenheten av stannandet eller uppställningen regelmässigt inte ske. Så torde dock vara fallet i fråga om förbudet i 49 § 2 mom. b) vägtrafikförordningen att stanna eller ställa upp fordon på plats där sikten är skynd, bl. a. i skarp kurva eller på backkrön. Det bör övervägas att undanta övervakning av dylika stadgandens efterlevnad från särskilda trafikövervakares uppgifter. Bedömning av en åtgärds trafikfarlighet behöver i allmänhet inte heller ske vid fullgörandet av uppgiften att enligt lagen om parkeringsbot meddela anmaning att betala sådan bot, något som särskild trafikövervakare har befogenhet till. Med nuvarande utbildningsstandard synes den särskilda övervakningspersonalen inte böra få vidgade övervakningsuppgifter. Däremot anser jag det naturligt att trafikövervakarna lämnar allmänheten upplysning och bistånd i samband med övervakningsverksamheten. Jag ansluter mig vidare till beredningens uppfattning, som delas av de flesta remissmyndigheterna, att denna personal nu bör få samma befogenhet som polisman att meddela rapporteftergift. Det synes lämpligare att personalen har en reglerad sådan befogenhet än att den, såsom nu synes vara fallet i viss utsträckning, trots sin skyldighet att rapportera alla förseelser anser sig böra underlåta rapport i ursäktliga fall.

Vad som aktualiserat frågan om särskild personal för trafikövervakning är som nyss sagts främst parkeringsövervakningen, som är mycket personalkrävande och samtidigt genomgående av enkel beskaffenhet. Den snabba ökningen av fordonsbeståndet har medfört en ganska allmän brist på parkeringsutrymmen i tätorterna, vilket i och för sig lett till ökat behov av övervakning av parkeringsbestämmelsernas efterlevnad. Som beredningen utförligt motiverat ställer avgiftsbeläggning av parkeringsplatser särskilt stora krav på övervakningens intensitet inte bara på själva parke-

ringsplatserna utan inom hela det område, inom vilket trafikrörelsen regleras genom avgiftsbeläggningen. Frågan om parkeringsplatser skall avgiftsbeläggas eller inte avgörs helt av kommun jämlikt bestämmelserna i lagen om rätt för kommun att uttaga avgift för vissa upplåtelser å allmän plats m. m. Med hänsyn härtill finner jag i likhet med beredningen och flertalet remissinstanser, att kommunen i dylika fall även bör bära en del av ansvaret för parkeringsövervakningen. Skäl för en sådan ordning utgör också det förhållandet att kommunens inkomster av avgifterna, som visserligen fastställs enbart med hänsyn till vad som erfordras för att åstadkomma nödvändig omsättning av fordon på parkeringsplatserna, dock i allmänhet synes förslå för att täcka inte bara merkostnaderna för erforderliga avgiftsanordningar och deras skötsel utan även kostnaderna för övervakningen.

Att sätta kommuns skyldighet att ombesörja parkeringsövervakning i direkt samband med att kommunen beslutat ta ut avgifter för allmänna parkeringsplatser är inte invändningsfritt. Även i andra situationer kan parkeringsövervakningen kräva stora personalinsatser. Å andra sidan anser jag att det inte är ändamålsenligt att införa generell skyldighet för kommuner att svara för övervakningen. Avgiftsbeläggning bör komma i fråga när parkeringsproblemen blivit så besvärliga att dylik reglering av parkeringsplatsernas utnyttjande är oundgänglig. Anknytning av övervakningsskyldighet till avgiftsbeläggning synes mot denna bakgrund ägnad att leda till en godtagbar avgränsning av skyldigheten. Jag hyser för min del inte farhågor för att kommun, som antytts i ett remissyttrande, för att undgå övervakningsskyldighet avstår från eljest befogad avgiftsbeläggning.

Övervakningsskyldighet bör inte åligga alla kommuner som beslutat avgiftsbelägga parkeringsplatser utan förekomma endast i de fall, då avgiftsbeläggning skett i större omfattning och alltså ger en anvisning om föreliggande parkeringsproblem. Som jag förut framhållit bör emellertid skyldigheten att ombesörja parkeringsövervakning, när sådan skyldighet åläggs, omfatta övervakning av föreskrifter om stannande och uppställning av fordon inom det område, där avgiftsbeläggningen kan anses påverka trafikrörelsen. Även efterlevnaden av parkeringsföreskrifter som syftar till att underlätta kommunens renhållning och snöröjning bör omfattas av övervakningen. Härför talar bl. a. praktiska skäl. Skyldigheten bör kunna begränsas till del av kommun, varvid såsom beredningen uttalat mindre område än stadsdel eller liknande i allmänhet inte bör komma i fråga. Befogenheterna för den personal som används för övervakningen bör dock gälla hela kommunen.

Jag föreslår alltså att skyldighet att enligt det anförda ombesörja enklare trafikövervakning skall efter polisväsendets förstatligande kunna åläggas kommun, som tar ut avgifter för begagnande av allmän parkeringsplats. Denna trafikövervakning utgör polisverksamhet. Kommunernas allmänna skyldighet att ombesörja polisverksamhet upphör genom polisväsendets

förstatligande. Jag ansluter mig till polisberedningens förslag att föreskrifter om kommunal trafikövervakning upptas i en särskild lag. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av det förut sagda meddela erforderliga närmare bestämmelser om särskilda trafikövervakares befogenheter.

I specialmotiveringen.

För att bedömningen av i vilka fall kommun bör vara skyldig att ombesörja trafikövervakning skall bli enhetlig föreslår jag att prövningen skall ankomma på Kungl. Maj:t. Frågan om övervakningsskyldighet skall upptas av Kungl. Maj:t på framställning av länsstyrelsen, som innan framställning görs bör ta kontakt med kommunen och polischefen i orten samt med dem diskutera trafikförhållandena i kommunen. Det bör således redan när framställningen inges vara klarlagt, att annan från trafiksynpunkt tillfredsställande lösning av parkeringsfrågan inte kan komma till stånd eller att kommunen, om flera möjligheter står till buds, föredrar sådan avgiftsbelagd parkering som kräver omfattande övervakning.

I likhet med beredningen förordar jag att kommun skall åläggas övervakningsskyldighet endast när övervakningen av den avgiftsbelagda parkeringen inom något område av kommunen ställer krav på särskild för ändamålet avdelad personal, som har full sysselsättning med dessa uppgifter. Behov av mer än någon enstaka övervakare bör föreligga. Att här ange ett visst antal avgiftsbelagda parkeringsplatser eller behov av visst antal övervakare anser jag inte möjligt och, med hänsyn till att prövningen verkställs av Kungl. Maj:t, inte heller erforderligt.

Vilka föreskrifter som skall kunna omfattas av övervakningsskyldigheten har jag behandlat i den allmänna motiveringen. I det särskilda fallet skall såsom beredningen föreslagit förordnande om övervakningsskyldighet kunna begränsas till vissa av dessa föreskrifter, t. ex. föreskrifter om avgift för användning av allmän parkeringsplats.

Föreligger inte längre de angivna förutsättningarna för åläggande av övervakningsskyldighet bör åläggandet upphävas på begäran av kommunen. Föreskrift härom synes inte erforderlig.

Motioner

I motionerna I: 785 och II: 967 hemställas att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 101 måtte

- a) avslå förslaget till lag om kommunal trafikövervakning, samt
- b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t skyndsamt måtte utreda frågan om trafikövervakningens inordnande i det statliga polisväsendet.

Till stöd för denna hemställan anföres efter en kort redogörelse för det avsedda lagförslagets innebörd:

Hela lagförslaget talar i stort sett bara om vilka myndigheter som kommunerna i detta fall har att rätta sig efter. Om kommunerna sägs det egentligen bara att de skall ombesörja övervakningen enligt alla de föreskrifter och förordnanden som omtalas i lagförslaget.

Förutsättningen för att förordnande och föreskrifter skall träda i kraft är som nämnts att kommun uttager avgift för begagnande av allmän parkeringsplats. Det synes sålunda som om den uppfattningen ligger bakom lagförslaget att den avgiftsbelagda parkeringen är en inkomstkälla för kommunen, som denna kan ta i anspråk eller låta bli att ta i anspråk. I själva verket torde förhållandena vara helt annorlunda. Kommuner har som regel ingen möjlighet att alternativt anordna ett större antal fria parkeringsplatser i stället för ett fåtal avgiftsbelagda. Över huvud taget får parkeringsavgifter ej grundas på ekonomiska skäl och kommunen får endast ges rätt att uttaga avgifter för parkering om det befinnes påkallat för trafikens ordnande.

Underlaget för synsättet att kommunerna även efter det att polisväsendet övertagits av staten skall kunna åläggas trafikövervakning synes således vara svagt.

Enligt vår åsikt är det dessutom principiellt felaktigt att en verksamhet av klart polisiärt slag stannar kvar hos kommunerna, då polisverksamheten i övrigt förstaligas, i all synnerhet som kommunerna i stort sett bara kommer att få lov att bekosta verksamheten, under det att den i övrigt underställes andra myndigheter.

Sålunda bör enligt vår uppfattning även den trafikövervakande verksamhet varom det här är fråga överföras till staten.

Frågan kompliceras emellertid av de avgifter som det här gäller. Visserligen kan det sägas att de böter som inflyter vid brott mot parkeringsbestämmelserna tillfaller statsverket och att det är just brott mot bestämmelserna som trafikvakterna har att beivra, under det att den lagliga parkeringen inte i och för sig kräver någon övervakning, men ostridigt är att samhällen med stort antal parkeringsautomater kan såväl täcka sina kostnader som erhålla betydande överskott. Anmärkningen att det därvid inte inräknas ränta för det i marken bundna kapitalet är riktig, men förefaller bygga på ett väl teoretiskt resonemang för att helt förta verkan av motargumentet att betydande inkomster i vissa fall kan inflyta till kommunen genom den avgiftsbelagda parkeringen.

Detta förhållande bör emellertid kunna regleras på flera sätt. Av tänkbara alternativ kan nämnas:

a) att kommunerna till statsverket betalar in vad som återstår av parkeringsavgifterna sedan omkostnaderna avräknats, eller

b) att hela verksamheten med avgiftsbeläggningsen överlämnas till polisverket, sedan kommunen beslutat hemställa till länsstyrelsen om avgiftsbeläggning för parkeringsplatser och länsstyrelsen bifallit dylik hemställan, eller

c) att det bestämmes att viss del av parkeringsavgiften skall tillfalla statsverket under alla förhållanden, eller slutligen

d) att viss andel skall tillfalla kommunen under alla förhållanden, t. ex. i kombination med alternativ b) ovan.

Frågan är emellertid så komplicerad att ytterligare utredning förefaller

nödvändig. Vi föreslår därför att sådan skall företagas. Bedrives utredningen med största skyndsamhet, torde inga större svårigheter med övergången från kommunalt till statligt huvudmannaskap behöva uppstå.

Motionerna I: 786 och II: 968 utmynnar i yrkande »att riksdagen vid sin behandling av det i proposition nr 101 intagna förslaget till lag om kommunal trafikövervakning måtte besluta om sådan ändring att lagen kommer att innehålla icke en skyldighet utan en möjlighet för kommun som så önskar att åtaga sig de ifrågasatta uppgifterna inom trafikövervakningen, varvid bör övervägas ett statsbidrag med 90 procent av kommunens kostnader, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta de ändrade lagförslag som föranledes av ovanstående yrkande».

I motiveringen till detta yrkande anföres följande.

Beträffande denna ifrågasatta skyldighet för kommun att ombesörja viss trafikövervakning överensstämmer propositionens förslag med de riktlinjer som uppdragits av polisberedningen i dess betänkande nr 7 rörande kommunal trafikövervakning. Polisberedningens betänkande föranledde vid remissbehandlingen erinringar från kommunalt håll av Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Uddevalla, Sundbyberg och Södertälje samt Svenska stadsförbundet, vilka avstyrkte förslaget. I stället förordades att möjlighet skulle beredas kommunerna att frivilligt åtaga sig trafikövervakningen varvid de kommunala kostnaderna till huvudsaklig del borde täckas med statsbidrag. Stadsförbundet hävdade i denna del att statsbidraget borde utgå med 90 procent av kommunens kostnader.

Vi vill i allt väsentligt ansluta oss till de synpunkter som anförts i dessa avstyrkande yttranden. Något samband mellan den kommunala avgiftsbeläggningen av parkeringsplatser och en skyldighet för vederbörande kommun att bekosta den ifrågasatta trafikövervakningen kan icke anses föreliggande. Även departementschefen har funnit att det inte är invändningsfritt att sätta kommuns skyldighet att ombesörja parkeringsövervakning i direkt samband med att kommunen beslutat taga ut avgifter för allmänna parkeringsplatser men att en anknytning av övervakningsskyldighet till avgiftsbeläggning likväl synes ägnad att leda till en godtagbar avgränsning.

Emellertid är, såsom också betonats i polisberedningens betänkande, trafikövervakningen en polisiär uppgift. Den ankommer därför efter polisväsendets förstatligande i princip på staten. Kommunala åtgärder på trafikövervakningsområdet får sålunda ses som ett undantag från den eljest gällande regeln och som ett uttryck för ett intresse och ett ansvar från kommunens sida för trafikfrågorna och de däri ingående parkeringsproblemen. Såsom framhållits i Stadsförbundets yttrande kan det därför befinnas lämpligt att upprätthålla en särskild kommunal organisation för trafikövervakning. Att Kungl. Maj:t skulle äga att efter gottfinnande överflytta fullgörandet av denna statliga uppgift på vissa kommuner torde däremot ej böra ifrågakomma.

Om kommun åtager sig trafikövervakning bör emellertid, vilket påpekats i Stadsförbundets yttrande, kostnaderna för denna övervakning åtminstone till största delen — och förslagsvis till 90 procent — bäras av statsverket.

Frågan om parkeringsövervakningen är för närvarande aktuell främst

för de större och medelstora städerna. Med den snabbt fortgående trafikutvecklingen kommer frågan dock att få sin givna betydelse även för flertalet övriga tätorter.

Vissa frågor angående tillhandahållandet av lokaler

I princippropositionen sägs staten böra äga mot hyra disponera de kommunägda lokaler, som kommun upplåtit för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet i de orter, där personal i en eller flera av dessa verksamhetsgrenar skall vara stationerad vid och efter förstatligandet. Har kommun hyrt lokaler för nu angivna ändamål, bör kommunen vara skyldig medverka till att staten kan inträda i den rätt kommunen äger till lokalerna. Staten bör dock inte vara skyldig att överta lokaler som inte är lämpliga för sitt ändamål. I den mån minskat lokalbehov leder till att av kommun disponerade lokaler för här ifrågavarande ändamål vid förstatligandet helt eller delvis inte behöver tas in anspråk, bör kommunen svara för avvecklingen av ej erforderliga lokaler.

I sitt utlåtande över propositionen biträdde statsutskottet förslaget i förevarande hänseende. Utlåtandet har godkänts av riksdagen.

Polisberedningen

Polisberedningen uttalar, att man torde kunna räkna med att lokalfrågorna i allmänhet skall kunna lösas förhandlingsvägen. Härvid bör rättsförhållandet mellan staten och kommunen i vanlig ordning regleras i hyresavtal, underkastat vanliga civilrättsliga regler.

Nödvändigheten att lokaler för ifrågavarande verksamhetsgrenars behov står till förfogande redan vid tiden för statens övertagande av huvudmannaskapet gör enligt beredningen emellertid, att staten knappast kan stå utan varje möjlighet att tvångsvis disponera befintliga, för ändamålet hittills använda lokaler, till dess lokalfrågorna kan få en mera definitiv lösning. Upplåtelseskyldigheten bör i princip omfatta alla dylika lokaler men aktualiseras endast i fråga om lokaler, beträffande vilka hyresavtal inte kommer till stånd på frivillig väg. Som underlag för hur lokalfrågorna i dylika fall skall lösas har beredningen undersökt vad som generellt sett bör gälla i olika hänseenden. Vid uppgörelserna med kommunerna bör emellertid skilda på förhandlingarna inverkan faktorer kunna föranleda avvikelser åt det ena eller andra hållet.

Skyldighet för kommun att upplåta lokaler skall enligt beredningens förslag komma ifråga endast beträffande lokaler vilka kommunen upplåtit för någon av här aktuella verksamhetsgrenar i sin egenskap av lokalhållare för verksamheten. Det avgörande bör vara att lokalerna genom upplåtelsen till staten kommer att även efter reformen användas för samma ändamål som tidigare. Kan man vid förhandlingarna i lokalfrågorna förutse, att kommu-

nen före reformen kommer att upplåta andra lokaler än de som vid förhandlingstillfället står till förfogande, skall endast de nya lokalerna omfattas av upplåtelseskyldigheten. I de fall då nya lokaler håller på att uppföras för en eller flera av verksamhetsgrenarna skall upplåtelseskyldigheten omfatta de gamla lokalerna, tills de nya blir färdiga, och därefter de nya lokalerna.

I fråga om ändamålet med användningen av lokalerna synes det enligt beredningen naturligt, att de tre verksamhetsgrenarna betraktas som en enhet. Lokaler som använts för någon av dem bör ställas till förfogande oberoende av för vilken av dem behov föreligger efter förstatligandet.

Till följd av omorganisationen av verksamhetsgrenarna kommer, framhåller beredningen, lokalbehoven på många håll att bli andra än f. n. De kommunägda lokaler, som av dessa anledningar blir friställda, skall staten inte ha vare sig rätt eller skyldighet att hyra. Bedömningen av de framtida lokalbehoven skall tillkomma staten. Ur kommunernas synvinkel är det emellertid angeläget att staten utan dröjsmål lämnar besked om det framtida lokalbehovet.

I anslutning till 1957 års polisutrednings uttalande, att garantier bör finnas att staten inte ställer kommunerna inför svårigheter genom att utan särskilda skäl vägra överta lokaler, som är anordnade för polis-, åklagar- och exekutionsorganisationernas behov, anmärker beredningen att det möter svårigheter att generellt binda staten vid några konkreta utfästelser i detta avseende. Som en allmän rekommendation finner beredningen den uttalade principen självklar. Att på denna princip bygga rätt för kommun att fordra att staten skall överta befintliga lokaler är vanskligare. Vad som förutom behovsprövningen här träder i blickpunkten är bedömningen av lokalernas lämplighet för sitt ändamål. Staten kan rimligen inte ikläda sig skyldighet att hyra lokaler som mindre väl lämpar sig för det ändamål, vartill de skall användas efter förstatligandet, vare sig olämpligheten beror på lokalernas planering eller på deras skick. Beredningen anser det emellertid ligga lika mycket i statens som i kommunernas intresse att hänsyn vid behandlingen av lokalproblemen i största möjliga utsträckning tas till kommunala önskemål. Men staten bör inte vara bunden av principer som formellt ger företräde åt den ena eller andra av olika tänkbara lösningar.

Vad gäller ordningen för bestämmandet av hyresbeloppet erinrar polisberedningen om att man kan räkna med att frivilliga överenskommelser rörande lokalupplåtelser kommer till stånd i de allra flesta fall, då upplåtelse över huvud taget blir aktuell. Som säkerhetsventil skall staten dock ha befogenhet att mot kommunens vilja ta i anspråk de lokaler som redan nu står till polis-, åklagar- och exekutionsorganisationernas förfogande. Statsmakterna har i principbeslut emellertid inte tagit ställning till vem som skall bestämma hyrans storlek, när överenskommelse inte kan träffas därom. Att hyresnämnderna inte är behöriga att fastställa hyran framgår av det före-

gående. Däremot äger nämnden såsom kommunal medlingsnämnd uttala sig om vad som kan anses vara skälig hyra. Sådana uttalanden är dock inte bindande för någon av hyresparterna. Att i förevarande sammanhang ge hyresnämnderna behörighet att fastställa hyror för ifrågavarande kommunägda lokaler finner beredningen inte ändamålsenligt, eftersom hyresnämnd inte finns på alla orter, där upplåtelse blir aktuella.

Inte heller i övrigt anser beredningen att det f. n. finns lämpligt organ som kan åläggas bestämma hyrans storlek. Allmän domstol har visserligen en i viss mån liknande befogenhet enligt 1956 års lag om rätt till nytt hyresavtal. Tvisten gäller emellertid där främst rätten att kvarbo, och domstolen kan inte själv fastställa hyra. Det synes inte lämpligt att nu ålägga allmän domstol sådan uppgift. Stadgandena i expropriationslagen torde inte lämpa sig för analog tillämpning. Avgörandet av ersättningens storlek bör också kunna ske väsentligt snabbare än vad som skulle bli fallet vid domstolsbehandling.

Beredningen framhåller att upplåtelseskyldigheten är aktuell för en kort tid efter ikraftträdandet av huvudmannaskapsreformerna. Bestämmande av hyra blir i regel en engångsföreteelse och de fall då tvist föreligger om hyrans storlek torde dessutom inte bli talrika. Det kan därför synas obefogat att inrätta ett särskilt organ för att bestämma hyror för ifrågavarande lokaler. I stället skulle staten — såsom beträffande ersättning till stad för upplåtelse av lokaler för statspolisens behov — bestämma skälig hyresersättning. Med hänsyn till principbeslutet att lokalerna skall ställas till statens förfogande mot hyra, dvs. i princip avtalad ersättning för nyttjandet, anser beredningen emellertid att det är nödvändigt att överlåta bestämmandet av hyra åt ett »opartiskt» organ.

Av det organ som vid bristande överenskommelse mellan parterna skall fastställa hyran måste enligt beredningens mening krävas att det snabbt skall kunna komma till beslut och att beslutet är definitivt. Dessa krav sägs kunna fyllas genom inrättande av en nämnd, vars beslut inte kan överklagas. Sådant nämnd bör vara gemensam för hela riket. Liksom vanligen är fallet med skiljenämnder, med vilka den här föreslagna nämnden närmast är jämförbar, bör nämnden bestå av en opartisk ordförande samt två andra ledamöter. Såväl ordföranden som ledamöterna bör utses av Kungl. Maj:t. En av ledamöterna bör emellertid utses på förslag av kommunförbunden. Såsom ordförande anser beredningen ledamot av hyresrådet lämpligen böra komma ifråga. Ingående reglering av nämndens verksamhet synes inte påkallad. Kostnaderna för nämndens verksamhet, vilka kan antas bli ganska blygsamma, anses böra bäras av staten.

I ett vid beredningens förslag fogat *särskilt yttrande* uttalar sig två ledamöter i den rådgivande nämnden, herrar Hedin och Ståhl, för att lagen om skiljemän skall tillämpas, lämpligen med en för hela riket gemensam skiljenämnd.

Remissyttrandena

Samtliga remissorgan godtar att staten ensam avgör vilka lokaler som behövs och är ändamålsenliga för fortsatt användning inom den förstatligade verksamheten. Av dem som uttalat sig särskilt på denna punkt anför *länsstyrelsen i Kronobergs län*, att länsstyrelsen delar beredningens uppfattning att staten inte kan vara skyldig att överta olämpliga lokaler och att bestämmanderätten måste ligga hos staten. Staten måste även ha rätt att ensam bedöma om lokalerna är lämpliga eller inte. Samma inställning har *fastighetsnämnden i Stockholm*. Inte heller de *båda kommunförbunden* har någon erinran på denna punkt.

I ett avseende anser dock *styrelsen för svenska stadsförbundet* att kommunerna bör få vissa garantier av staten, nämligen beträffande lokaler som kommunerna håller på att uppföra.

Statens exklusiva rätt att avgöra om befintliga lokaler skall hyras eller inte bör modifieras i vissa situationer, framhåller *Höganäs polisförbund*. Sålunda bör garantier skapas mot alltför strikt tillämpning i sådana fall då resultatet skulle te sig obilligt och stötande. Staten skall rimligen vara skyldig att hyra alla polislokaler på en ort, även om något minskat lokalutrymme erfordras efter förstatligandet, såvida friställda lokaler av byggnadstekniska eller liknande skäl inte kan eller bör utnyttjas för annat ändamål. Av dessa skäl hävdar *Vellinge polisförbund* att alla där befintliga lokaler för polisen skall förvärfvas eller hyras av staten.

Förslaget att inrätta en *riksnämnd* för fastställande av hyra när enighet därom inte kan nås tillstyrks eller lämnas utan erinran av det stora flertalet remissinstanser. Hit hör *statskontoret*, *riksrevisionsverket*, *byggnadsstyrelsen*, *statens hyresråd*, *överståthållarämbetet*, *de hörda länsstyrelserna*, *domstolskommittén*, *de båda kommunförbunden* samt *sex kommuner och polisförbund*. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* anför sålunda beträffande detta liksom övriga förslag att de i allt väsentligt är väl ägnade att lösa eventuella tvistigheter i förhållandet mellan kommunerna och staten under övergångstiden. *Statskontoret* vill inte motsätta sig förslaget men anser att det hade varit naturligt om nämnden skolat tillsättas i samma ordning som vanlig skiljenämnd.

Stockholms stad avstyrker inrättande av en riksnämnd av föreslagen typ. Enligt det av staden åberopade yttrandet från *stadskansliet* bör allvarliga skäl anföras för att underkänna de kommunala myndigheternas kompetens att enligt gängse materiella grunder fastställa hyrorna för tvångsupplåtna lokaler. Sådana skäl har inte förebragts. Skall det inte förbli vid det nu för hyressättningen i kommunägda hus gängse förfarandet, bör hyra för tvångsupplåtna lokaler bestämmas av expropriationsdomstol. Enligt yttrandet från *stadens fastighetsnämnd*, vilket jämväl åberopats av staden, innebär det onödig omgång att hänskjuta hyrestvist till en riksnämnd, när man har tillgång till hyresnämnderna. Finns inte hyresnämnd

i orten, bör frågan kunna lösas med hjälp av annat organ. Liknande synpunkter anför *kommunalfullmäktige i Sollentuna köping och Järfälla kommun, stadskollegiet i Hälsingborg samt drätselkammaren i Eslöv*, vilka förordar att fråga om hyrans storlek vid oenighet hänskjuts till skiljemän enligt bestämmelserna i lagen om skiljemän.

Departementschefen

I allmänna motiveringen

Från statens synpunkt är den mest aktuella frågan inför förstatligandet utan tvivel lokalanskaftningen. Planeringen på detta område påbörjades inom polisberedningen omedelbart efter principbeslutet och är nu långt framskriden. Kommunerna har under arbetets gång visat stor beredvillighet att lämna allt möjligt bistånd för att nå tillfredsställande lösningar i lokalfrågorna. De hittillsvarande erfarenheterna talar för att svårigheter att komma fram till överenskommelser om förhyrning av kommunägda lokaler kan väntas föreligga endast i utpräglade undantagsfall. Mot denna bakgrund får beslutet om skyldighet för kommuner att upplåta lokaler givetvis begränsad betydelse. Å andra sidan måste garantier även i undantagsfallen finnas för att lokaler är disponibla för verksamheten vid reformens ikraftträdande och under tiden till dess lokalfrågorna kan få en mera definitiv lösning. I likhet med polisberedningen och nästan alla remissinstanser förordar jag att principiell skyldighet införs för kommunerna att upplåta nyttjanderätt till de kommunägda lokaler som står till de förstatligade verksamhetsgrenarnas föfogande vid reformen. Vilka lokaler det här blir fråga om torde i allmänhet inte föranleda tveksamhet. Som beredningen framhållit skall det avgörande vara den faktiska användningen av lokalerna vid reformens ikraftträdande.

För lokaler, som staten i samband med reformen tar i anspråk utan att avtal träffas om hyresersättningen, måste ersättningens storlek självfallet fastställas i annan ordning. I likhet med det stora flertalet remissinstanser biträder jag polisberedningens förslag att för detta ändamål inrätta en särskild nämnd på tre personer, av vilka en skall vara ordförande samt de två andra företräda kronans och kommunernas intressen. Enligt förslaget skall förordnanden för såväl ordföranden som de båda ledamöterna meddelas av Kungl. Maj:t, varvid en av ledamöterna skall utses på förslag av kommunförbunden. I ett par yttranden har ifrågasatts om inte nämnden bör tillsättas enligt vad som gäller jämlikt lagen om skiljemän. Detta skulle innebära att staten och kommunförbunden skulle utse var sin ledamot samt de sålunda utsedda välja ordförande. Vid oenighet mellan de två partsrepresentanterna måste emellertid ordföranden utses av annat organ, varvid endast Kungl. Maj:t synes kunna komma i fråga. Mot denna bak-

grund anser jag beredningens förslag vara att föredra. Förslaget har även accepterats av kommunförbunden.

I det föregående har jag betonat att staten inte skall vara skyldig att överta lokaler, som blir obehövlige efter omorganisationen i samband med förstatligandet eller bedöms vara olämpliga för fortsatt användning inom verksamhetsgrenarna. Staten skall inte heller i övrigt ha några ekonomiska förpliktelser vad angår överblivna lokaler. Denna ståndpunkt, som kommit till uttryck i principbeslutet, intas av polisberedningen och har allmänt godtagits vid remissbehandlingen. I speciella situationer bör dock hänsyn till kommunernas intressen föranleda avsteg från principen. Om något eller några enstaka rum i ett sammanhängande komplex av lokaler är obehövlige bör staten hyra även dessa rum, om de på grund av förhållandena inte lämpligen kan hyras ut separat eller eljest användas för annat ändamål. I övrigt är det naturligt att kommunerna, som genom reformen avlastas betydande kostnader, svarar för överblivna lokaler. Vad särskilt gäller lokaler som kommunerna hyr för polis-, åklagar-, exekutions- eller häktesorganisationerna vill jag upplysa, att kommunerna redan nu fått eller kan få besked om statens lokalbehov enligt de av polisberedningen framlagda organisationsförslagen.

I specialmotiveringen

I enlighet med vad som ansetts önskvärt från kommunalt håll har föreskrivits, att ordföranden i nämnden för fastställande av hyra för upplåtna lokaler skall vara opartisk och att en av de övriga ledamöterna skall utses på gemensamt förslag av de båda kommunförbunden. Beträffande omröstning i nämnden föreslås att bestämmelserna i 16 kap. 4 § rättegångsbalken skall äga motsvarande tillämpning. Detta innebär praktiskt sett, om alla tre ledamöterna har olika mening, att hyrans storlek bestäms av den som röstar för en hyra som ligger mellan vad de två andra förordar. Nämndens beslut skall inte kunna överklagas. Vad polisberedningen anfört om nämndens verksamhet instämmer jag i. Visar det sig att föreskrifter beträffande verksamhetsformerna blir nödvändiga torde dylika föreskrifter få utfärdas av Kungl. Maj:t i enlighet med de grundsatser beredningen angivit.

Motioner

I motionerna I: 784 och II: 966 hemställas

a) att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 101 måtte besluta att tvister rörande hyrans storlek i lokaler som upplåtes av kommun till kronan med nyttjanderätt skall hänskjutas till avgörande av skiljemän enligt lagen den 14 juni 1929 om skiljemän; samt

b) att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig författnings-text.

Till stöd för denna hemställan anföres i motionerna att, med den utformning riksnämnden erhållit, risk föreligger för att kommunernas befogade synpunkter och värderingar icke alltid kan komma att vinna tillbörligt beaktande. I alla de intressebrytningar med kommunerna, som kan uppkomma, har kronan på förhand fått en stark dominans. Då det rör sig om en uppgörelse mellan två parter, och det för tvister i sådana sammanhang finnes skiljemannaförfarande, föreslås att lagen om skiljemän tillämpas.

Motionen II: 955 upptager i den till lagutskott hänvisade delen (yrkandet b) förslag att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att staten, då övertagande av polislokaler från kommunal huvudman är i fråga, övertager lokalerna i sin helhet, därest inte utrymmen, som ur statens synpunkt kan framstå som obehövlige med hänsyn till beskaffenhet och läge, kan utnyttjas för annat ändamål än polisverksamhet.

I motiveringen anföres:

Enligt principbeslut vid 1962 års riksdag skall kommunerna vid förstatligandet överlämna de lokaler som använts för polisverksamheten till staten. Det förutsattes att det skulle ske genom hyresupplåtelse men också att kommunägd fastighet som helt använts för polisbruk skulle kunna inlösas. Departementschefen framhöll i sammanhanget att i den mån ett minskat lokalbehov ledde till att av kommuner disponerade lokaler vid förstatligandet helt eller delvis inte behövde tagas i anspråk borde kommunen svara för avvecklingen av de icke erforderliga lokalerna. Det underströks att staten borde taga all möjlig hänsyn till lokala intressen.

Dessa allmänna riktlinjer får anses vara godtagbara, men i vissa fall har det uppstått tvekan om hur de skall tillämpas. Detta har gällt då staten inte ansett sig behöva hela det tidigare utrymmet utan endast en del därav. I sådana fall kan det inte vara riktigt med hänsyn till lokala intressen om staten väljer ut en viss del av lokalerna utan hänsyn till om återstoden kan nyttjas för annat ändamål eller ej. Kommunerna har givetvis inte användning för t. ex. en viss del av arrestutrymmena eller utrymmen som är så belägna i förhållande till de framtida polislokalerna att de inte kan utnyttjas för annat ändamål. Enligt vår mening bör därför staten övertaga polislokalerna i deras helhet om inte de eventuella utrymmen, som staten anser vara obehövlige, är av sådan beskaffenhet och så belägna att kommunerna kan nyttja dem för annat ändamål.

Utskottet

Genom riksdagens bifall till propositionen nr 148 år 1962 (SU 183, rskr 387) angående huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. har fattats principbeslut om att staten från och med den 1 januari 1965 skall överta huvudmannaskapet för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet i den mån huvud-

mannskapet för dessa verksamhetsgrenar alltså är kommunalt. För innevarande års riksdag har genom propositionen nr 100 framlagts på nämnda principbeslut grundade förslag beträffande organisationen av det förstatligade polis-, åklagar- och exekutionsväsendet. I anslutning härtill har redovisats vissa förslag i fråga om häktesorganisationen och den kriminaltekniska laborieverksamheten. Utskottet har inhämtat att statsutskottet, som behandlat propositionen nr 100, i utlåtande denna dag tillstyrker bifall till nämnda proposition.

I nu förevarande proposition, nr 101, framlägges förslag till författningsreglering i anslutning till förstatligandet och organisationsförändringen. Polismyndighetsbegreppet föreslås bli reglerat i en ny lag om vad som avses med polismyndighet. Därmed skall avses polischefen i orten, om annat icke följer av lag eller författning. Uppgift som åligger polischef skall kunna fullgöras av annan tjänsteman inom polisväsendet, om Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer föreskrivit det. Dyliga föreskrifter förutsätts komma att meddelas i avsevärd omfattning. Kontakten mellan kommunerna och polisväsendet skall enligt propositionen upprätthållas genom polisenämnder. Sådan nämnd, som väljes av kommunernas fullmäktige eller av ombud utsedda av fullmäktige, skall finnas i varje polisdistrikt. Nämnden skall samråda med polischefen i frågor av mera allmän betydelse för distriktets polisväsende samt bl. a. framlägga de förslag och eljest anföra de synpunkter som nämnden finner påkallade för att främja ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten.

Vidare föreslås en lag om kommunal trafikövervakning. Enligt denna lag skall det i vissa fall kunna åläggas kommun att inom kommunen ombesörja enklare trafikövervakning, främst parkeringsövervakning. Förutsättning för sådant åläggande skall vara att kommunen uttager avgift för begagnande av allmän parkeringsplats. I anslutning till vad 1962 års principbeslut innehåller beträffande kommunernas medverkan vid genomförandet av huvudmannaskapsreformen framläggs förslag till lag med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannskapet för polisväsendet m. m. I lagförslaget regleras kommunernas skyldighet att bl. a. upplåta lokaler, overlåta inventarier samt lämna bidrag till statsverkets kostnader för de förstatligade verksamhetsgrenarna under en övergångstid. Den nuvarande polislagen föreslås upphöra att gälla vid utgången av år 1964.

I övrigt föreslås en rad författningsändringar med anledning av de förslag angående organisationen av polisväsendet m. m., som framlagts i propositionen nr 100. Förslagen innebär bl. a., att föreskriften i rättegångsbalken, att fjärdingsman är stämningsman utan särskilt förordnande, skall upphävas. I stället skall polismyndighet i administrativ väg kunna åläggas att ombesörja delgivning även på begäran av enskild.

I det följande upptager utskottet de genom propositionen framlagda för-

slagen till närmare behandling allenast i vad de beröres av väckta motioner. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förslagen i övriga delar.

De motioner som föreligger till behandling i samband med propositionen avser dels frågan om skyldighet för kommun att i vissa fall ombesörja trafikövervakning, dels spörsmål i samband med kommunernas medverkan vid anskaffningen av lokaler för de förstatligade verksamhetsgrenarna. Utförlig redogörelse för motionerna samt för propositionens innehåll i därav berörda delar har lämnats ovan.

Vad först angår lagen om kommunal trafikövervakning yrkas i motionerna I: 785 och II: 967 att riksdagen måtte avslå förslaget i denna del (yrkandet a) och hemställa att Kungl. Maj:t skyndsamt utreder frågan om trafikövervakningens inordnande i det statliga polisväsendet (yrkandet b). Vidare hemställas i motionerna I: 786 och II: 968 att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i förslaget att nämnda lag kommer att innebära icke en skyldighet utan en möjlighet för kommun som så önskar att åtaga sig de ifrågasvarande uppgifterna inom trafikövervakningen, varvid enligt motionerna bör övervägas ett statsbidrag med 90 procent av kommunens kostnader.

Utskottet finner det i och för sig naturligt att invändningar rests mot förslaget att kommun under vissa förutsättningar skall kunna åläggas att svara för trafikövervakning. Det kan nämligen synas inkonsekvent att, då övriga polisuppgifter blir helt statliga, räkna med ett fortsatt kommunalt huvudmannaskap för någon del av polisverksamheten. Då man bedömer förevarande fråga från mera principiella synpunkter måste emellertid fasthållas att det här gäller klart avgränsade uppgifter, som på grund av särskilda, lokala förhållanden i företrädesvis de större städerna blir speciellt personalkrävande. Uppgifterna kan vidare fullgöras av personal med långt mindre kvalifikationer än som eljest behövs inom polistjänsten och behovet av samordning med övrig polisverksamhet är mindre framträdande. Frågan om trafikövervakningen i de tätorter, där bristen på parkeringsplatser bereder mera betydande svårigheter, kan därför med fog betecknas som ett särproblem. Enligt utskottets mening kan avgörande betänkligheter icke anses möta mot att detta problem löses efter en annan linje än den för polisreformen i övrigt bestämmande.

De skäl som talar för att ett kommunalt ansvar för viss trafikövervakning bibehålles efter polisväsendets förstatligande har ingående redovisats i propositionen. Utskottet vill för sin del särskilt framhålla det samband som föreligger mellan anordnandet av parkeringsplatser och övervakningen av att parkeringsföreskrifterna efterlevs. Detta samband medför att kommunerna vid planeringen av parkeringsfrågorna måste göra avvägningar, vid vilka kostnaderna för övervakningen får tillbörligt beaktande. Synpunkten får givetvis icke föras alltför långt; i realiteten har kommunerna stundom icke möjlighet att välja mellan alternativa lösningar av parkeringsproble-

men. Det sagda innefattar likväl enligt utskottets bedömande starka skäl för uppfattningen, att en ändamålsenlig ordning på förevarande område torde bäst främjas, därest ansvaret för trafikövervakningen i den utsträckning som lokala förhållanden motiverar alltjämt får vara förknippat med ansvaret för parkeringsfrågorna i övrigt. Från denna utgångspunkt kunde det te sig befogat att kommun ålades svara för viss trafikövervakning, närhelst parkeringsproblemen nått sådan svårighetsgrad att en verkligt effektiv dylik övervakning utgör en nödvändig del i kommunens lösning av parkeringsfrågorna. Det synes emellertid vanskligt att finna en rättvis och praktisk bedömningsgrund, efter vilken generellt kan avgöras, huruvida den sålunda angivna situationen föreligger. I detta läge har i propositionen valts utvägen att anknyta till att kommunen infört avgiftsbelagd parkering.

Att avgiftsbeläggning tillgripits får regelmässigt anses utgöra bevis för att parkeringsproblemen inom kommunen blivit synnerligen besvärliga. Kommunen har själv beslutat om avgiftsbeläggningsen och har alltså accepterat detta system, ehuru det i och för sig kan draga med sig ett ökat behov av intensiv trafikövervakning. Vidare synes kommunen i allmänhet med sina inkomster av avgifterna kunna täcka ej blott kostnaderna för erforderliga avgiftsanordningar och deras skötsel utan även kostnaderna för övervakningen. Angivna förhållanden medför onekligen att den i propositionen föreslagna avgränsningen av kommunernas skyldigheter i fråga om trafikövervakningen framstår som tilltalande, ej minst från billighetssynpunkt. Utskottet anser sig därför böra förorda denna lösning av föreliggande problem. Det må härvid även framhållas, att enbart kommunens åtgärd att införa avgiftsbelagd parkering icke skall föra med sig skyldighet att sörja för trafikövervakningen. Bedömningen av i vilka fall sådan skyldighet bör åläggas kommun skall ankomma på Kungl. Maj:t, som skall upptaga frågan när framställning därom göres av länsstyrelsen. Innan sådan framställning göres skall länsstyrelsen taga kontakt med kommunen och polischefen i orten samt med dem diskutera trafikförhållandena i kommunen. Enligt vad departementschefen framhållit bör det således redan när framställningen inges vara klarlagt, att annan från trafiksynpunkt tillfredsställande lösning av parkeringsfrågan icke kan komma till stånd eller att kommunen, om flera möjligheter står till buds, föredrar sådan avgiftsbeläggning som kräver omfattande övervakning. Utskottet förutsätter att i anslutning till den utredning, som sålunda skall föregå beslut om skyldighet för kommun att ombesörja trafikövervakning, jämväl upptages frågan i vad mån kommunens kostnader för övervakningen kan täckas med inflytande parkeringsavgifter samt att kostnadsfrågan kommer att beaktas vid Kungl. Maj:ts avgörande. I sammanhanget må ock framhållas att skälig hänsyn bör tagas till kommunens särskilda önskemål rörande organisationen av trafikövervakningen. Detta synes närmast vara av betydelse då länsstyrelsen skall bestämma det område, inom vilket kommunen skall ombesörja övervakningen, samt det

minsta antal övervakare som erfordras. Vad gäller tanken på statsbidrag till trafikövervakningen anser utskottet att, även om det icke är uteslutet att denna fråga bör upptagas längre fram i belysningen av vunna erfarenheter, för närvarande skäl ej finnes att närmare ingå härpå.

Såsom framgår av det anförda ansluter sig utskottet till grundtanken i det genom propositionen framlagda förslaget till lag om kommunal trafikövervakning. Vid sin granskning av nämnda lagförslag i övrigt har utskottet icke funnit anledning till anmärkning. Utskottet får således, med avstyrkande av motionerna I: 785 och II: 967 samt I: 786 och II: 968, tillstyrka bifall till propositionen, såvitt nu är i fråga.

Övriga i ärendet väckta motioner avser såsom ovan nämnts spörsmål i samband med kommunernas medverkan vid anskaffningen av lokaler för de förstatligade verksamhetsgrenarna. I motionerna I: 784 och II: 966 föreslås sålunda att riksdagen skall besluta, att tvister rörande storleken av hyran för lokaler som upplåtes av kommun till kronan med nyttjanderätt skall hänskjutas till avgörande av skiljemän enligt lagen den 14 juni 1929 om skiljemän.

Den genom propositionen föreslagna lagen med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. upptager bl. a. en regel enligt vilken staten under vissa förutsättningar äger att med nyttjanderätt taga kommunägda lokaler i anspråk för polisväsendet m. m. I den mån avtal ej träffas om hyresersättningen skall enligt stadgande i 3 § 2. nämnda lag hyrans storlek bestämmas av en för hela riket gemensam nämnd, bestående av en opartisk ordförande samt två ledamöter. Ordföranden och ledamöterna förordnas av Kungl. Maj:t, en av ledamöterna på gemensamt förslag av styrelserna i de båda kommunförbunden. Mot denna ordning har i nämnda motioner riktats den erinran, att risk föreligger för att kommunernas befogade synpunkter och värderingar icke alltid kan komma att vinna tillbörligt beaktande. I alla de intressebrytningar med kommunerna som kan uppkomma har nämligen enligt motionärernas mening kronan på förhand fått en stark dominans.

Vad beträffar sammansättningen torde olikheten mellan en gemensam skiljenämnd av det slag motionärerna synes förorda och den i propositionen föreslagna riksnämnden i realiteten hänföra sig till det sätt varpå ordföranden utses. I skiljenämnden väljes ordföranden av ledamöterna i nämnden, medan ordföranden i riksnämnden utses av Kungl. Maj:t. Utskottet, som med hänsyn till propositionens innehåll i denna del anser sig kunna förutsätta att riksnämndens ordförande blir en domare med erfarenhet av hyresfrågor, kan för sin del icke finna att den av motionärerna förordade anordningen i jämförelse med propositionens förslag skulle erbjuda några fördelar, när det gäller tillvaratagandet av kommunernas intressen. Däremot kan till förmån för alternativet med en riksnämnd anföras vissa praktiska skäl. Sålun-

da medför nämndens ställning som myndighet bl. a. att bistånd i erforderligt utredningsarbete kan påkallas hos andra myndigheter samt att frågan om kostnaderna för nämndens verksamhet förenklas. Ytterligare må nämnas att genomförandet av motionärernas förslag skulle medföra vissa lagtekniska komplikationer.

Utskottet får därför med avstyrkande av motionerna I: 784 och II: 966 tillstyrka det i propositionen framlagda förslaget såvitt gäller riksnämnden.

Det i motionen II: 955 under b) upptagna yrkandet, vilket ankommer på utskottets behandling, innefattar förslag att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hemställa, att staten, då övertagande av polislokaler från kommunal huvudman är i fråga, övertager lokalerna i deras helhet, därest icke utrymmen, som ur statens synpunkt kan framstå som obehövligen med hänsyn till beskaffenhet och läge, kan utnyttjas för annat ändamål än polisverksamhet.

Vid behandlingen av det spörsmål som beröres i nämnda motionsyrkande har departementschefen i propositionen framhållit att staten icke skall vara skyldig att övertaga lokaler, som blir obehövligen efter omorganisationen i samband med förstatligandet eller bedöms vara olämpliga för fortsatt användning inom verksamhetsgrenarna. Staten skall ej heller i övrigt ha några ekonomiska förpliktelser vad angår överblivna lokaler. Departementschefen har emellertid även uttalat, att i speciella situationer hänsyn till kommunernas intressen bör föranleda avsteg från den angivna principen. Om något eller några enstaka rum i ett sammanhängande komplex av lokaler är obehövligen bör sålunda staten hyra även dessa rum, om de på grund av förhållandena ej lämpligen kan hyras ut separat eller eljest användas för annat ändamål.

De önskemål som uppbär förevarande motionsförslag torde, såvitt utskottet kunnat finna, väsentligen vara tillgodosedda genom departementschefens nu återgivna uttalande. Utskottet anser sig med hänsyn härtill böra avstyrka det under b) i motionen II: 955 upptagna skrivelseyrkandet.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med avslag å följande motioner, nämligen

1. I: 784 och II: 966,

2. I: 785 och II: 967, såvitt avser yrkandet om avslag å förslaget till lag om kommunal trafikövervakning, samt

3. I: 786 och II: 968,

måtte bifalla förevarande proposition, nr 101, ävensom

B. att följande motioner, nämligen

1. I: 785 och II: 967, såvitt avser yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t, samt

2. II: 955, såvitt nu är i fråga,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 maj 1964

På första lagutskottets vägnar:
INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Ahlqvist, Erik Svedberg, Arvidson, fröken Mattson, herrar Wikner, Ferdinand Nilsson, Hilding och Nyman;

från a n d r a kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Boman, herrar Östrand, Svensson i Vä , Ekström i Björkvik, Keijer och fröken Bergegren.